

Verksamhetsberättelse
& årsredovisning

2023

Naturskyddsföreningen

Kort om Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen är Sveriges största miljöorganisation och en folkrörelse som sedan 1909 står upp för naturen.

Vi sprider kunskap, bildar opinion och påverkar beslutsfattare lokalt, nationellt och globalt.

Klimat, skog, jordbruk, miljögifter, vatten, hav och hållbar konsumtion är våra viktigaste arbetsområden. Bra Miljöval är vår miljömärkning och Sveriges Natur vår medlemstidning.

Våra metoder för förändring

Naturkänsla

Vi arbetar för att väcka kärlek till och respekt för naturen.

Mobilisering

Med folkbildning och kapacitetsutveckling vill vi stödja individer och organisationer som vill göra en insats för miljön.

Påverkan

Vi arbetar för att påverka makthavare inom politik, näringsliv och offentlig sektor i Sverige, EU och globalt.

Konsumentmakt

Vi granskar, sprider kunskap och uppmanar till handling som bidrar till en mer hållbar konsumtionskultur. Bra Miljöval är vår egen miljömärkning.

Samarbete

För att lösa dagens och framtidens utmaningar samarbetar vi brett och koordinerar insatser lokalt, regionalt, nationellt och globalt.

Våra målområden

Atmosfären:	Ren luft och begränsad klimatpåverkan
Landbaserade ekosystem:	Livskraftig natur i skog och mark
Akvatiska ekosystem:	Livfulla vatten från källa till hav
Människan:	Miljöklaka människor i hållbara samhällen
Föreningens resurser:	En stark och inflytelserik organisation

Innehåll

Karin och Beatrice har ordet 5

2023 i korthet 6

Årsredovisning 11

Förvaltningsberättelse 12

Resultaträkning 22

Balansräkning 23

Kassaflödesanalys 24

Noter 25

Underskrifter 30

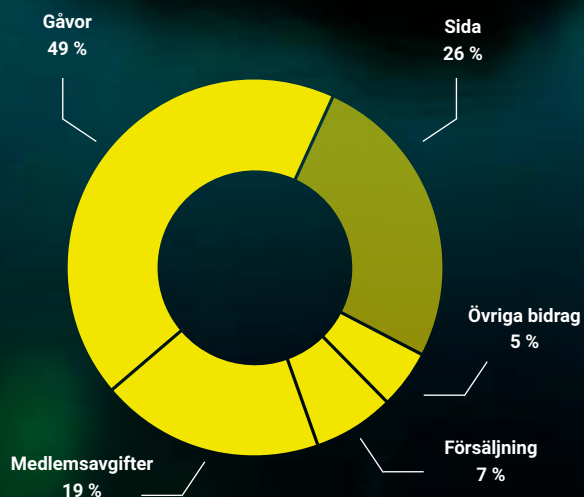
Revisionsberättelse 35

Nyfiken på siffrorna nedan?
Läs årsredovisningen
på sidorna 11–29.

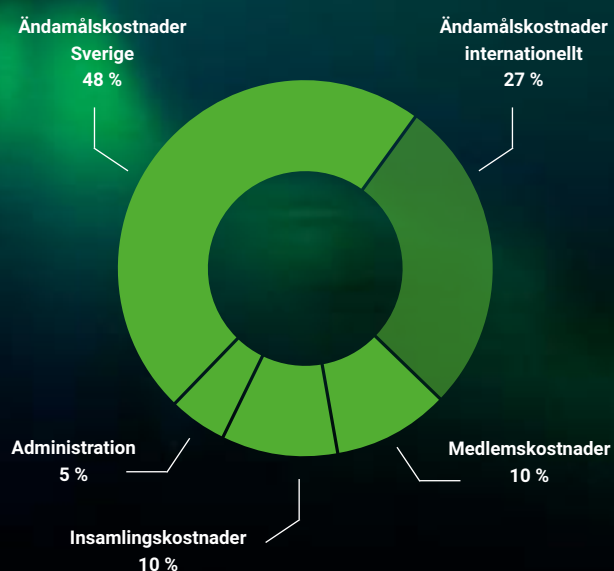
Vår vision

En hållbar framtid
på en frisk
och levande planet.

Härifrån kommer pengarna
Totalt 208 mkr

Hit går pengarna
Totalt 294,2 mkr

Karin och Beatrice har ordet

KLIMATKRISEN ÄR AKUT, men istället för att bromsa och vända om så fortsätter vi med ökad hastighet åt fel håll. Regeringens politik leder till ökade utsläpp. Det är mycket allvarligt med tanke på att budskapet från vetenskapen är så tydligt – utsläppsutrymmet för att klara Parisavtalets 1,5 grader är snart slut.

NATURSKYDDSFÖRENINGEN BEHÖVS nu mer än någonsin. För Sverige har fortfarande möjlighet att dra på sig ledartröjan igen och växla upp. Vi kan visa att klimatomställningen som krävs är möjlig och att den går att förena med en god utveckling och ett gott liv. Sverige har fantastiska förutsättningar att bli det goda exemplet som inspirerar och motiverar.

PRECIS SOM STORA DELAR av näringslivet är vi på Naturskyddsföreningen övertygade om att investeringar i klimatomställningen kommer att främja långsiktig svensk konkurrenskraft och välfärd. Att visa att det går att kombinera en kraftfull klimatomställning inom ramen för naturens bärkraft med god samhällsutveckling är en nyckel för att driva på den globala omställning som behövs.

GRÖN TEKNIK HAR BESKRIVITS som världens största affärsmöjlighet. Genom att vara först med koldioxidfritt stål, fossilfria transporter och flexibla energisystem med förnybar energi skapas en grogrund för innovation och affärsmöjligheter. Men klimatkrisen handlar först och främst om att leva inom planetens gränser. Vi måste säkerställa en utveckling som är långsiktigt hållbar och sluta lösa en kris genom att skapa nya. Vi måste slå hål på myten att det går att offra biologisk mångfald för att rädda klimatet, för naturkrisen är lika allvarlig som klimatkrisen. Klimatomställningen kan och måste ske utan att offra viktiga naturvärden och med respekt för urfolk och lokalbefolkning. Genom att ställa om till en hållbar livsstil och verklig resurs- och energieffektivitet kan Sverige visa att en rättvis klimatomställning inom de planetära gränserna är möjlig.

ATT SKJUTA IFRÅN SIG ansvar är inget bra sätt att få andra länder med i omställningen. Sveriges framgångsrecept har varit innovation och förändringsvilja – inte att vara en eftersläntrare. När Tidöpartierna i december presenterade sin klimathandlingsplan för de kommande fyra åren kunde Naturskyddsföreningen och en samlad

» Klimatomställningen kan och måste ske utan att offra viktiga naturvärden och med respekt för urfolk och lokalbefolkning.«

miljörörelse konstatera att den inte levererar det som behövs. Regeringen står fortfarande utan svar för hur Sverige ska leva upp till sina klimatomål och Parisavtalet.

NU BEHÖVER HELA samhället arbeta tillsammans och öka takten för att genomföra kraftfulla åtgärder som ger verklig effekt. Sverige har goda möjligheter att ligga i framkant och inspirera andra länder. Låt oss ta vara på möjligheten, för klimatet, jobben och den framtida välfärdens skull.

NATURSKYDDSFÖRENINGEN HAR BLICKEN på framtiden. Vår nya framtidsstrategi kommer att vägleda vårt arbete de kommande fyra åren – och vårt arbete gör skillnad. Efter nästan 40 års kamp invigdes under 2023 ett unikt naturreservat i Jokkmokk, och under våra klädbytdagar byttes 40 000 plagg av 10 000 personer. Dessutom har arbetet för att EU ska restaurera mer natur gått framåt, och det fortsätter att gå bra för vitryggig hackspett. Viktiga miljösegrar för planeten och mänskligheten. Stort tack till alla er som varit med och gjort detta möjligt!

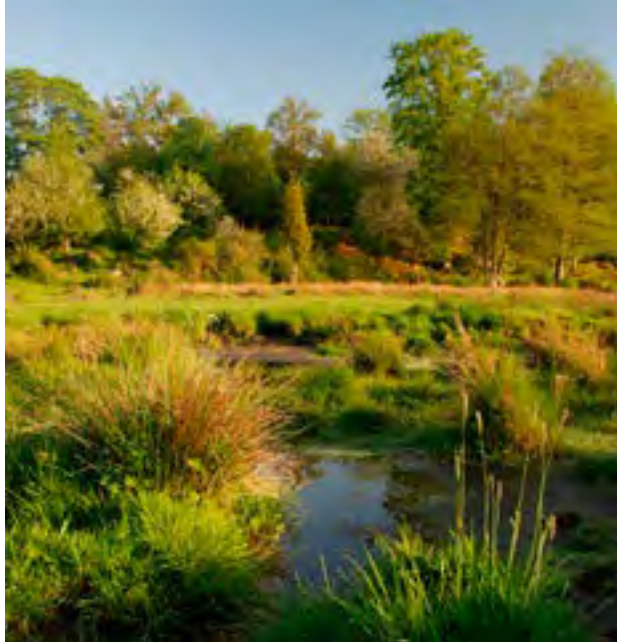
Beatrice Rindevall
Ordförande,
Naturskyddsföreningen

Karin Lexén
Generalsekreterare,
Naturskyddsföreningen

2023 i korthet

Naturskyddsföreningen nu viktigare än någonsin

2023 blev ett händelserikt år vad gäller klimatfrågan. Det varmaste året som hittills har uppmätts fick dramatiska konsekvenser med extrem väder, smältande isar, varmare hav och skogsbränder. Det möttes paradoxalt nog av en omläggning av den svenska klimatpolitiken, som innebär att utsläppen för första gången på länge faktiskt ökar och att klimatmål beslutade av riksdagen ifrågasätts. Vårt arbete behövs nu mer än någonsin. På EU nivå har det varit något mer positivt med det nya lagstiftningspaketet Fit for 55, som ska säkra att EU når sitt klimat mål om 55 procent minskade utsläpp fram till 2030. Detta är ett viktigt steg, men fortfarande för svagt för att vara i linje med Parisavtalet. Nu börjar genomförandet, samtidigt som förhandlingarna om mål och styrmedel för minskade utsläpp i EU till 2040 pågår. Naturskyddsföreningen kommer driva på för kraftigt höjda ambitioner för omedelbara utsläppsminskningar.

Våtmarkens tid är här

Naturskyddsföreningen har ett eget våtmarksbidrag kallat *Tid för våtmark* som delas ut till kretsar och länsförbund för att restaurera och anlägga våtmarker samt sprida kunskap om deras viktiga funktion i landskapet. Under 2023 har bidrag delats ut till projekt som tillsammans kommer restaurera cirka 30 hektar våtmarker i såväl skogs- som jordbruksmark runt om i Sverige. Våtmarker har genom tiderna dikats ut i stor skala för att skapa odlingsbar mark och för att förbättra skogsproduktionen. När våtmarkerna torrläggts försvinner också deras viktiga funktion som reningsverk, kollager och som hem åt hundratals arter. Genom att restaurera våtmarkerna återskapas dessa så kallade ekosystemtjänster som hjälper till att lösa flera av dagens miljöproblem. Naturskyddsföreningen jobbar därför aktivt för att befintliga våtmarker ska skyddas och för att fler våtmarker ska restaureras. *Tid för våtmark* möjliggörs tack vare ett större arv och företagsgåvor. Då dessa pengar kommer att ta slut, söker Naturskyddsföreningen nya givare till denna satsning.

NYA JEANS MOTSVARAR

Så byt kläder med varandra!

10 000

**personer bytte kläder
med varandra**

I april var Sveriges största klädbytardag tillbaka med besked! 115 klädbytardagar arrangerades över hela landet. 10 000 personer deltog vid vårens klädbytardag och hela 40 000 plagg fick ett nytt hem. Allt möjliggjordes tack vare de 770 medlemmar och funktionärer som stod bakom arrangemangen. Jämfört med om plaggen köpts nya uppskattas besparingen till 50 500 kubikmeter vatten, 26 ton kemikalier och 240 ton koldioxid.

Naturresevat efter nästan 40 års kamp

I årtionden har naturskyddare, renskötare och andra arbetat för att skydda ett unikt område med fjällskog, gammelskog och myrmarker i Jokkmokk. 2023 var året som det nästan fyra kvadratmil stora naturresevatet Jielkká-Rijmagåbbå äntligen kunde invigas – efter nästan 40 års kamp. Det är en viktig och lång naturvårdskamp som tydligt visar på vikten av uthållighet och en stor framgång i arbetet för bevarandet av den biologiska mångfalden.

Viktiga framsteg i arbetet mot PFAS

Vår tids värsta miljögift finns idag nästan överallt. PFAS är samlingsnamnet för tusentals fluorerade organiska ämnen som kan ge negativa hälsoeffekter och är extremt svårnedbrytbara. Många av dem bryts inte ned alls under naturliga förhållanden utan finns kvar för alltid. Naturskyddsföreningen har länge kämpat mot höga PFAS-nivåer i svenskt dricksvatten och har aktivt arbetat för att sänka gränsvärdena för att skydda folkhälsan. De nya gränsvärdena infördes 1 januari 2023 och sattes glädjande nog till 4 ng/l, vilket är mycket lägre än tidigare

och kan skydda majoriteten av befolkningen från långsiktiga negativa effekter. Tyvärr finns fortfarande PFAS i andra livsmedel och vardagsprodukter.

På EU-nivå presenterade svenska Kemikalieinspektionen, tillsammans med dess motsvarigheter i fyra andra länder, ett förslag till EU om att förbjuda alla icke-nödvändiga PFAS-ämnen. Förslaget är nu under övervägande och Naturskyddsföreningen engagerar sig aktivt för att det inte ska vattnas ur på sin väg till beslut. För att belysa PFAS-problemet har vi under året genomfört två kampanjer, där vi har analyserat PFAS-nivåerna i olika livsmedel. Analyserna avslöjade att svenska kräfter hade PFAS-halter över gränsvärdena. Vi uppmanade därför medlemmar och allmänhet att delta i EU-kommissionens samråd om PFAS-förbud, vilket resulterade i imponerande 5 600 svar, varav 1 200 från svenskar, med krav på utfasning av PFAS.

Ny lag ställer företag till svars för skador på miljö och människor

Som konsumenter bidrar vi till hot och våld mot miljöförsvare, ofta utan att veta om det. Naturskyddsföreningen och våra samarbetspartners har länge drivit frågan om en ny lag som tvingar företag att respektera miljö och mänskliga rättigheter i sin produktion. Förra vintern lämnade Naturskyddsföreningen in en namninsamling med 10 000 röster för en stark lagstiftning. Tillsammans med andra europeiska organisationer har vi samlat in över 100 000 namn. Det var därför mycket glädjande när Europaparlamentet och ministerrådet i december 2023 kom överens om en lag som ska göra det möjligt att ställa företag till svars för kränkningar av mänskliga rättigheter samt skador på klimat och miljö, både i och utanför EU. Den politiska överenskommelsen måste också formellt godkännas av medlemsländerna och Europaparlamentet. Om förslaget går igenom vore det en milstolpe i arbetet för miljöförsvare och mänskliga rättigheter.

51 energiföretag märkta med Bra Miljöval

Bra Miljöval är Naturskyddsföreningens egen miljömärkning. Märkningen gör det lättare för konsumenter att hitta de produkter och tjänster som är minst skadliga för miljön. Under 2023 uppfyllde hela 51 svenska energiföretag de nya och striktare miljökraven från Bra Miljöval för att ytterligare anpassa den förnybara elproduktionen, inklusive sol-, vind-, vatten- och biokraft. Under 2023 har tillgången på el märkt med Bra Miljöval ökat från sju till nästan 17 terawattimmar. Det motsvarar hushållsel för över tre miljoner svenska hem.

Goda nyheter för vitryggig hackspett

Vitryggig hackspett är akut hotad på grund av att dess livsmiljöer, främst gamla lövskogar med många döda och döende träd, nästan helt har försvunnit från Sverige. Men under 2023 observerades 20 par, och det registrerades elva framgångsrika häckningar. Det är andra året i rad som vi ser ett sådant positivt resultat. Dessutom har vår första avelsanläggning i egen regi för andra året i rad haft flera framgångsrika häckningar. Vitryggen är särskilt viktig eftersom den fungerar som en "paraply art", vilket innebär att omkring 200 andra hotade arter är beroende av samma typ av skogsmiljöer. Vitryggens situation fungerar därför som en varningsklocka när vitryggen står inför svårigheter påverkar det även många andra arter. Sedan 1990 har Naturskyddsföreningen drivit *Projekt vitryggig hackspett* för att rädda både arten och dess livsmiljöer. Projektet möjliggörs tack vare generösa donationer från företag och privatpersoner.

215 000
medlemmar

Trots ett tufft ekonomiskt läge för många svenska hushåll under 2023 är det många människor som fortsätter att engagera sig i klimat- och miljöfrågan. Med 215 000 medlemmar fortsätter Naturskyddsföreningen att vara Sveriges största och mest inflytelserika miljöorganisation.

And the winner is...

... Eskilstuna som "prisades" under 2023 i vår tävling *Sveriges fulaste parkeringsplats*. Tävlingen, som var en del i Naturskyddsföreningens kampanj *Bryt bilberoende*, riktade ljuset på frågan om hur kommuners mark kan användas mer effektivt, och genomslaget i media var rekordstort. Det finns ungefär 50 kvadratmeter parkeringsyta per invånare i Sverige medan den genomsnittliga boarealen per person är 42 kvadratmeter. Men parkeringsplatserna upptar inte bara mark där bostäder skulle kunna byggas. Hårdgjorda ytor gör också att vi förlorar motståndskraft mot klimatförändringar, då grönområden som fungerar som avrinningsytor och kolsänkor försvinner. Naturskyddsföreningen kräver bättre tillgång till buss, spårvagn, pendeltåg och tunnelbana, fler och bättre gång- och cykelvägar, fler levande torg och gågator samt säkrare skolvägar. Över 8 000 personer skrev under på dessa krav under kampanjperioden.

Årsredovisning 2023

Förvaltningsberättelse 12

Resultaträkning 22

Balansräkning 23

Kassaflödesanalys 24

Noter 25

Underskrifter 30

Revisionsberättelse 35

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och generalsekreterare för Svenska Naturskyddsföreningen, 802002-4280, med säte i Stockholm, får härmed avge årsredovisning för 2023.

Allmänt om verksamheten

Naturskyddsföreningens vision

En hållbar framtid på en frisk och levande planet.

Ändamål

Naturskyddsföreningen ska:

- driva viktiga natur- och miljöfrågor lokalt, regionalt, nationellt och globalt.
- väcka engagemang för naturen samt verka för skydd och vård av värdefull natur.
- verka för förändrade normer och beteenden, samt för en hållbar konsumtionskultur.
- finnas i hela landet och verka på alla nivåer i samhället.
- utbilda och sprida kunskap om miljö, natur och hälsa.
- skapa opinion.
- påverka, granska och utkräva ansvar av makthavare och lagstiftare.
- bygga upp och upprätthålla en djup kompetens grundad i vetenskap och fakta.
- bygga sin verksamhet på solidaritet i hela samhället, mellan generationer och mellan länder.
- bidra till konkreta lösningar för ett modernt, miljöanpassat samhälle.
- samarbeta med nätverk, organisationer och företag.
- ge ut en medlemstidning.
- arbeta inkluderande och icke-diskriminerande i hela sin verksamhet, med utgångspunkt i alla människors lika värde.

Organisation

Naturskyddsföreningen leds av en styrelse som väljs på föreningens riksstämman vartannat år. Senaste riksstämman hölls 17–18 juni 2023 i Västerås.

Riksstyrelsen utser Naturskyddsföreningens generalsekreterare som är rikskansliets högsta tjänsteman.

Naturskyddsföreningen är uppbyggd omkring 270 lokala kretsar och 24 länsförbund. Samtliga kretsar och länsförbund är fristående juridiska personer med egen ekonomi, men med samma övergripande ändamål som riksföreningen. Därutöver har föreningen nio regionala kanslier som ska stärka och underlätta kretsarnas och länsförbundens verksamhet.

Riksföreningens kansli, rikskansliet, med anställda tjänstemän är placerat i Stockholm och i Göteborg.

I Naturskyddsföreningens ledningsgrupp ingår generalsekreteraren, kanslichefen och avdelningschefer.

Under 2023 har ledningsgruppen bestått av tio personer, varav sju kvinnor och tre män. Enhetschefer i staben är adjungerade i ledningsgruppen vid behov.

Riksföreningen har som en av sina uppgifter att stötta och samordna kretsarnas och länsförbundens arbete. Det huvudsakliga stödet utgörs av rikskansliets engagemangsavdelning men också av stöd från rikskansliets jurister, stöd i sakfrågor, råd när det gäller påverkan och kommunikation, föreläsningar, handledningar och digitala verktyg. Den här årsredovisningen beskriver endast riksföreningens ekonomi och förvaltning.

Framtidsstrategin – riksföreningens verksamhetsriktlinjer

Naturskyddsföreningens nya framtidsstrategi för 2024–2027 antogs av riksstämman i juni 2023.

Framtidsstrategin är riksföreningens verksamhetsriktlinjer för samma tid. Det är också ett visionärt dokument för hela föreningen som beskriver vår långsiktiga och övergripande inriktning. Den nya framtidsstrategin innehåller sex övergripande målområden och gäller från 1 januari 2024.

- **Målområde 1:**
En snabb och rättvis klimatomställning
- **Målområde 2:**
Livskraftig natur i skog och mark
- **Målområde 3:**
Livfulla vatten från källa till hav
- **Målområde 4:**
En giftfri miljö för friska ekosystem och människors hälsa
- **Målområde 5:**
Miljöklaka människor i hållbara samhällen
- **Målområde 6:**
En stark och inflytelserik folkrörelse

Varje år publicerar riksföreningen på webbplatsen en effektrapport i enlighet med Givas kvalitetskod.

Stämman, styrelse, revisorer

På riksstämman bestämmer ombuden bland annat verksamhetens mål och inriktning samt väljer riksföreningens styrelse. Årets stämman blev en ovanligt händelserik stämman, och förutom antagandet av den nya framtidsstrategin inkom 66 motioner. Dessutom antogs nya stadgar och det valdes en ny styrelse och ny ordförande. Tidigare ordförande Johanna Sandahl avtackades efter nio år på posten och till ny ordförande valdes Beatrice Rindevall. Riksstyrelsen består av

tretton ledamöter varav en utses av Fältbiologerna. I riksstyrelsen sitter också två personalrepresentanter som saknar rösträtt. Styrelsens ordinarie medlemmar består av åtta kvinnor och fem män. Föreningen eftersträvar att styrelsen ska representera en bred kompetens och geografisk spridning. Under 2023 har riksstyrelsen haft 13 protokollförda möten med 96 % närvaro. Nuvarande styrelse består av:

Beatrice Rindevall, ordförande

Linda Birkedal, första vice ordförande
från september 2023

Martin Lindén, andre vice ordförande

Jan Greve, skattmästare

Lotta Bengtsson Silfver, ledamot
(första vice ordförande till augusti 2023)

Anders Roth, ledamot

Carmen Blanco Valer, ledamot

Emma Andersson Barkas, ledamot

Lars Vaste Andersson, ledamot

Madeleine van der Veer, ledamot

Tonie Wickman, ledamot

Ylva Lidén, ledamot

Tobias Larsson, Fältbiologernas ledamot

Personalrepresentanter:

Amira Andersson

Tove Kalén Grufman

Föreningens valberedning består av följande personer som valdes på riksstämman 2023:

Boel Lanne (sammankallande), Bohuslän

Anders Gottberg, Dalarna

Angelika Schindler-Egl, Västerbotten

Helena Björklund, Halland

Urpo Taskinen, Norrbotten

Naturskyddsföreningens styrelse förvaltar också de två stiftelserna Naturräddarfonden och Valdemar och Emmy Gustavssons Naturvårdsfond vars syfte är att låta avkastningen från förvaltad kapital gå till natur- och miljöarbete. Riksföreningens räkenskaper och förvaltning granskas av auktoriserad revisor Martin Nääs från PwC, som nyvaldes på riksstämman 2023, med auktoriserad revisor Cecilia Luther som suppleant. Riksföreningens förvaltning granskas därutöver av förtroendevalda revisorer med Annelie Carlsson som ordinarie och Kåre Olsson som suppleant, där båda omvaldes vid riksstämman 2023.

Medlemmar, styrelse, stämma och revisorer

Medlemmar och folkrörelse

Föreningens många medlemmar skapar med sitt engagemang en mångsidig och livlig aktivitet runt om i landet. Det ger föreningen styrka och möjlighet att bedriva en både bred och djup verksamhet för natur och miljö lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Naturskyddsföreningen hade i slutet av 2023 cirka 215 000 medlemmar (216 000). Även om antalet medlemmar totalt sjönk något så steg antalet fullbetalande medlemmar, vilket förklarar de ökade medlemsavgifterna under året.

	2023	2022	2021	2020	2019
Antal huvudmedlemmar	149 000	147 000	135 000	134 000	134 000
Antal familjemedlemmar	65 000	69 000	64 000	73 000	103 000
Totalt antal medlemmar	215 000	216 000	199 000	207 000	237 000
Medlemsintäkter mkr	52,6	48,4	40,3	39,9	39,1
Medlemskostnader mkr	29,3	23,7	18,3	20,2	23,8
Netto	23,3	24,7	22	19,7	15,3

Kretsar och länsförbund

Riksföreningen stöttar kretsar och länsförbund inom ramen för framtidsstrategins prioriteringar. Av föregående års medlemsavgifter fördelas 35 procent till kretsar och länsförbund i form av återbäring. Styrelsen kan även besluta om särskilda tillskott av medel till lokal och regional verksamhet. En del av återbäringen utgörs av projektmedel som kretsar och länsförbund kan söka för lokala och regionala projekt. Kretsarnas och länsförbundens aktiviteter varierar utifrån medlemmarnas intressen och de lokala behoven. Föredrag, utflykter, guidningar, utställningar, teaterföreläsningar, kurser samt bevakning av lokala naturvårds- och miljöärenden är exempel på aktiviteter, liksom praktiskt naturvårdsarbete såsom inventeringar och skötsel av naturvårdsområden.

Nätverk

Inom föreningen finns också nationella nätverk för medlemmar som är särskilt intresserade av en viss typ av miljöfrågor. Nätverken anordnar träffar, utbildningar och aktiviteter. Våra nätverk är:

Skogsnätverket

Kemikalienätverket

Havsnätverket

Mat- och jordbruksnätverket

Klimatnätverket

Handla miljövänligt-nätverket

Globala nätverket

Ideellt arbete

Av föreningens alla medlemmar är över 23 000 aktiva, vilket betyder att de är med och anordnar eller deltar i möten, evenemang eller nätverk. Av dessa har 2 977 personer haft olika förtroendeuppdrag i föreningens lokala kretsar och regionala länsförbund. Deras nedlagda tid uppskattas till närmare 875 000 timmar. Det motsvarar mer än 450 heltidsarbetande personer på ett år!

Fältbiologerna

Fältbiologerna är Naturskyddsföreningens fristående ungdomsorganisation. Det är Sveriges största ideella förening för natur- och miljöfrågor som drivs av ungdomar.

Resultat och ställning

Belopp i mkr	2023	2022	2021	2020	2019
Verksamhetsintäkter	280	301,5	301,3	263,6	266,1
Verksamhetsresultat	-13,5	4,8	24,6	12,5	1,4
Årets resultat	-14,2	-3,2	54,5	18	5,9
Balansomslutning	245	270,3	261,9	198,3	185,5
Eget kapital	187,3	201,6	204,8	150,3	132,3
Soliditet (eget kapital i % av balansoms.)	76%	75%	78%	76%	71%
Medelantal anställda	176	165	156	155	161

Föreningens resultat 2023 (2022) före finansnetto är -13,5 mkr (4,8 mkr). Det är 10,5 mkr bättre än ursprunglig budget. Neddragningen hos Sida i början av året i kombination med mindre gåvor i form av arv och miljöfundsintäkter gör att den totala omsättning bara blev 280 mkr (301,4 mkr) jämfört med budget på 294 mkr. Det är en minskning med sju procent jämfört med 2022. Det stora inflödet av nya medlemmar i slutet av 2022 mattades av något men är fortsatt på en hög nivå. Gåvor från medlemmar har fortsatt att öka under året och våra totala medlemsintäkter (medlemsavgifter plus autogiro-gåvor) är åtta procent högre än 2022 vilket är ett glädjande bevis på deras förtroende.

Att resultatet ändå är bättre än budget beror på lägre ändamålskostnader än planerat. Vi har rest i mindre utsträckning, inte genomfört vissa marknadsföringsinsatser och i mindre omfattning anlitat konsulter kopplade till våra IT-system. Omkostnaderna jämfört med utfall 2022 har stigit med 4,5 procent vilket är betydligt lägre än inflationen under 2023. Finansnetto visar på en förlust även i år om än betydligt lägre, 0,7 mkr. Se vidare under Placeringspolicy.

Insamlade medel

Insamlade medel är intäkter i form av gåvor och bidrag. De är tillsammans med intäkter från medlemsavgifter de helt dominerande inkomstkällorna för Naturskyddsföreningen. De totala intäkterna uppgick 2023 till 280 mkr (301,5 mkr) varav insamlade medel uppgick till 209 mkr (234,2 mkr).

Gåvor uppgick till 121 mkr (143 mkr). Nedgången förklaras av lägre intäkter från arv och miljöfonder som räknas som gåvor. Övriga gåvor från privatpersoner ökade med 6,5 mkr till 81 mkr. Gåvorna består också av företagsgåvor och samarbeten motsvarande 6 mkr (10,9 mkr) och av basstöd från Postkodlotteriet motsvarande 16 mkr (16 mkr). Miljöfundsintäkter är en andel av den kostnad som exempelvis ett elbolag betalar för att kunna leverera Bra Miljöval-märkt el till sin kund som valt ett sådant abonnemang. Beloppet går till Naturskyddsföreningen som efter ansökan finansierar externa miljö- eller energieffektiviseringsprojekt. Under 2023 har föreningen totalt beslutat om bidrag motsvarande närmare 14 mkr.

Bidrag är sådant vi har avtalat med organisationer och myndigheter om och är alltid återbetalningspliktigt, till exempel om medlen inte används inom avtalad tid. Bidragen uppgick till 87,6 mkr (91,2). Det i särklass största

avtalet är med Sida, som för verksamhetsåret 2023 uppgick till 72,4 mkr (75,3 mkr). 73 procent av Sidamedlen betalar föreningen vidare till de miljö- och naturvårdsorganisationer som Naturskyddsföreningen ingått samarbetsavtal med. Nuvarande avtal med Sida tecknades i januari 2022 och sträcker sig fram till 2026 om inte regeringen bestämmer sig för att bryta avtalet i förtid.

Inom ramen för regeringens så kallade Infokomstrategi har föreningen också erhållit vissa medel för informationsinsatser om svenskt utvecklingssamarbete samt globalt innehåll i tidningen Sveriges Natur. Ett nytt avtal tecknades för perioden 2022–2025, enligt vilket Naturskyddsföreningen beviljades totalt 21 mkr. Efter att ny regering tillträtt hösten 2022 meddelade Sida i januari 2023 alla partners att avtalen med civilsamhället gällande informationsinsatser skulle avslutas. Programmet avslutades under kvartal 1 2023.

Tabell: Insamlingsintäkter/-kostnader

Gåvor	2023	2022	2021	2020	2019
Insamlingsintäkter, mkr	121,2	142,9	145,9	111,7	115,4
Insamlingskostnader, mkr	29,2	27,8	28,4	25,3	22,7
Netto	92	115,1	117,5	86,4	92,7

Användning av finansiella instrument

Naturskyddsföreningen har en kapitalplaceringspolicy som beslutas av styrelsen och som följs upp under året av en placeringskommitté. Fullständig policy finns på hemsidan. Syftet med policyn är att ange inriktningen och ramar för förvaltningen av riksforeningens överskottslikviditet. Föreningen är mån om att upprätthålla en hög hållbarhetsprofil i sina investeringar vilket begränsar utbudet då inte många fonder lever upp till våra krav. Miljömässig hållbarhet är tillsammans med socialt ansvarstagande överordnat i organisationens kapitalförvaltning. Placeringspolicyn beskriver också omfattning och avkastningsmål, riskstyrning, organisation, tillåtna instrument samt uppföljning och rapportering. Föreningens innehav av värdepapper granskas årligen med hjälp av oberoende professionella etik- och miljögranskare.

Under hösten tog placeringskommittén beslut om att minska exponeringen i aktier till den minimala nivån till förmån för räntebärande papper. Vid utgången av 2023 bestod vårt förvaldade kapital till 85 % räntebärande placeringar. De bolag Naturskyddsföreningen oftast investerar i är inom grön teknik med stor potential men innebär också högre risk då resultat och kassaflöde sällan är positivt i närtid. Den typen av bolag har under förra året straffats av aktiemarknaden och uppvisat en negativ avkastning.

I förvaltningen används räntebärande tillgångar såsom obligationer, statsskuldväxlar, räntefonder men även aktier, enskilda eller som fonder. Inga derivat används. De redovisas under finansiella anläggningstillgångar. Om marknadsvärdet understiger det bokförda värdet redovisas förlusten om nedgången betraktas som stadigvarande.

Väsentliga händelser under räkenskapsåret

Målområde 1 | Atmosfären: ren luft och begränsad klimatpåverkan

2023 blev ett händelserikt år vad gäller klimatfrågan. Det varmaste året som har uppmätts hittills fick dramatiska konsekvenser med extremväder, smältande isar, varmare hav och skogsbränder. Det här möttes paradoxalt nog av en omläggning av den svenska klimatpolitiken, som innebär att utsläppen för första gången på länge faktiskt ökar och att klimatmål beslutade av riksdagen ifrågasätts. På EU-nivå har det varit något mer positivt i och med det nya lagstiftningspaketet Fit for 55 som säkrar att EU når sitt klimatmål om 55 procent minskade utsläpp fram till 2030. Detta är ett viktigt steg, men fortfarande för svagt för att vara i linje med Parisavtalet. Nu börjar genomförandet, samtidigt som förhandlingarna om mål och styrmedel för minskade utsläpp i EU till 2040 pågår. Naturskyddsföreningen kommer driva på för kraftigt höjda ambitioner för omdelbara utsläppsminskningar.

Vårt arbete med att påverka svenska banker att bli fossilfria fortsätter. I januari 2023 beslutade Danske Bank att slopa lånen till fossilbolag som expanderar sin utvinning och följde därmed Handelsbankens exempel. Genom kampanjen *Fair Finance Guide* skickades 33 000 protestmejl till övriga storbankers årsstämmor (Nordea, SEB, Swedbank). Budskapet är tydligt: Stoppa finansiering och utlåning till bolag som expanderar sin fossila verksamhet.

Naturskyddsföreningen har fortsatt att driva på för beslut om att exportkrediter inte får gå till fossila projekt. I Sverige har denna typ av projekt fasats ut, så nu riktar vi in oss på EU och OECD. Vi har bland annat uppvaktat EU-politiker samt genomfört en namninsamling i samarbete med organisationerna Swedwatch och Oil Change International för att få OECD-medlemmarna att anta restriktioner mot alla fossila projekt. I november lämnade EU och Storbritannien in ett förslag till OECD i enlighet med våra rekommendationer. Ett stort steg i rätt riktning.

I och med tävlingen Sveriges fulaste parkeringsplats, som var en del i vår kampanj *Bryt bilberoendet*, riktade vi ljuset på hur kommunernas mark skulle kunna användas mer effektivt. Det finns ungefär 50 kvadratmeter parkeringsyta per invånare i Sverige, medan den genomsnittliga boarean är 42 kvadratmeter per person. Men parkeringsplatserna upptar inte bara mark där bostäder skulle kunna byggas. Hårdgjorda ytor gör också att vi förlorar motståndskraft mot klimatförändringar, då grönområden som fungerar som avrinningsytor och kolsänkor försvinner. Naturskyddsföreningen kräver bättre tillgång till buss, spårvagn, pendeltåg och tunnelbana, fler och bättre gång- och cykelvägar, fler levande torg och gågator samt säkrare skolvägar. Över 8 000 personer skrev under på de kraven under kampanjperioden.

På initiativ av Allians för Rättvis Klimatomställning, och mot bakgrund av att den nuvarande klimatpolitiken

går bakåt och att en rättvis klimatomställning är en grundförutsättning för klimatomställningen, samlades civilsamhället till ett gemensamt rådslag i maj 2023. Tillsammans med ett 60-tal organisationer deltog Naturskyddsföreningen i arbetet som resulterade i 37 konkreta förslag till regeringens klimatpolitiska handlingsplan. Här fastslogs bland annat att Sverige måste öka tempot i arbetet med att minska utsläppen och att politikerna behöver ha en tydligare inriktning mot de övergripande målen. Samtidigt betonades vikten av att säkerställa att övergången till en mer hållbar ekonomi tar hänsyn till arbetstagarnas försörjning och bidrar till ökad jämlikhet i samhället. Förslagen inkluderar att regering och riksdag bör utforma en utsläppsbudget, prioritera välbefinnande över BNP-tillväxt, införa en grön moms, skapa en nationell plan för de sektorer där jobbförluster förväntas och se till att alla har tillgång till den kompetens som krävs.

Inför beslut om klimathandlingsplanen och ekonomi-professor John Hasslers klimatpolitiska rapport som inspel till denna rapport, genomförde Naturskyddsföreningen flera viktiga initiativ såsom kampanjen *Mejla klimatministern inför klimathandlingsplanen*, debattartikeln "Skrota inte klimatmålet" i Dagens Industri tillsammans med över 200 företag samt, i samarbete med flera andra organisationer, överlämning av Greta Thunbergs forskningsantologi *Klimatboken* till alla riksdagsledamöter. En viktig utgångspunkt för påverkansarbetet var den checklista som vi tog fram med åtgärder som Naturskyddsföreningen anser att regeringens nya klimatpolitiska handlingsplan behöver leverera.

Den havsbaserade vindkraften står inför en snabb utbyggnad i Sverige. Ny teknik gör det möjligt att bygga på djupare vatten och längre från land, vilket ändrar förutsättningarna för vindkraft i havet. I juli publicerade Naturskyddsföreningen ett positionspapper som gav en tydlig bild av var och hur föreningen anser att vindkraft kan etableras till havs. Syftet med positionspapperet är främst att vara rådgivande i det interna arbetet med havsbaserad vindkraft för kretsar, länsförbund och på kansliet.

Under 2023 skärptes tonen ytterligare i debatten om tillståndprocesser, där miljölagstiftningens processer framställts som ett hinder för klimatomställningen. Det har blivit allt vanligare med krav på "förenklade tillståndprocesser", vilket ofta har översatts till en önskan om en mer flexibel miljölagstiftning. Naturskyddsföreningen har spelat en betydande roll i att nyantera debatten och påminna om vikten av en robust miljölagstiftning. I maj publicerade vi rapporten *Till miljölagarnas försvar*, där vi granskade mytbildningen kring att tillståndprocesserna skulle vara för långsamma och att myndigheterna skulle ha tagits över av "gröna aktivister". Istället belyste vi problemet med bristande resurser hos myndigheterna. Dagens Nyheter publicerade vår debattartikel och rapporten fick stöd av två professorer inom miljö rätt. Det bidrog förmodligen till att påverka regeringen, som i september tilldelade ytterligare 123 miljoner för att stödja myndigheternas miljöprövningar.

Målområde 2 | Landbaserade ekosystem: livskraftig natur i skog och mark

Naturskyddsföreningen driver sedan 1990 *Projekt vitryggig hackspett* för att rädda arten och dess livsmiljöer. Vitryggig hackspett är akut hotad på grund av att dess livsmiljöer, gamla lövskogar med många döda och döende träd, nästan helt har försvunnit från Sverige. För andra året i rad har elva bekräftade häckningar och omkring 60 individer hittats i Sverige. Denna positiva utveckling är en kombination av naturlig inflygning österifrån till Norrlandskusten i kombination med Naturskyddsföreningens arbete med populationsförstärkning i Mellansverige. Vitryggen är en så kallad paraplyart. Det innebär att ytterligare cirka 200 hotade arter är beroende av samma slags skogsmiljöer. Vitryggens situation fungerar därför som en varningsklocka – när vitryggen har svårt att klara sig är läget allvarligt även för många andra arter.

I årtionden har naturskyddare, renskötare med flera arbetat för att skydda ett unikt område med fjällskog, gammelskog och myrmarker i Jokkmokk. 2023 var året som det nästan fyra kvadratmil stora naturreservatet Jielkká-Rijmagåbbå äntligen kunde invigas efter nästan 40 års kamp. Det är en viktig och lång naturvårdskamp som tydligt visar vikten av uthållighet.

Dagens livsmedelsproduktion har gett oss billig mat. Men den intensiva produktionen har samtidigt bidragit till både klimat- och naturkris, men också till att många lantbruksföretag läggs ned. Vår nya rapport *Lantbruket, samhället och den biologiska mångfalden* som släpptes i maj 2023, tillsammans med Ekologiska lantbrukarna, visar hur såväl marknadskrafter som politiska styrmedel och målsättningar fortsätter att driva lantbruket mot ökad produktivitet och storskalighet. Det är en bidragande orsak till både förlusten av biologisk mångfald och förlusten av bönder. En förändring är nödvändig, men lantbrukarna har små möjligheter att hitta lönsamhet i ett mer hållbart brukande, varför nya lösningar är nödvändiga. Rapporten har fått ett positivt mottagande och kommer att användas som utgångspunkt för vårt arbete framöver.

En tredjedel av våra vilda biarter är på väg att försvinna. Bin är livsviktiga, för utan pollinatörer är vår matförsörjning hotad. Kemiska bekämpningsmedel är ett av de allvarligaste hoten mot bina. Kampanjen *Operation: Rädda bina* genomfördes för femte året i rad och fokus 2023 var på bekämpningsmedel i jordbruket och den föreslagna EU-lagstiftningen att minska bekämpningsmedelsanvändningen med 50 procent. I kampanjen vände vi oss till våra politiker med uppmaningen att agera. Under kort tid fick vi in hela 31 000 underskrifter som Naturskyddsföreningens generalsekreterare Karin Lexén i juni överlämnade till Dan Ericsson, statssekreterare hos landsbygdsministern.

Naturskyddsföreningen fortsatte under 2023 att lyfta frågan om ett naturnära skogsbruk och genomförde, i samarbete med organisationen Plockhugget, en serie webinarer inom ämnet för att bidra med ökad kunskap hos såväl markägare som allmänhet. För att möta de utmaningar som finns kring biologisk mångfald och

ekosystemtjänster i skogen, samt ett ökat behov av klimatanpassning av skogen, behöver skogsbruket ställas om och diversifieras. Ett skogsbruk inom naturens gränser innebär att skogsskötselmetoderna måste diversifieras och anpassas efter det naturliga ekosystemets förutsättningar. Naturskyddsföreningen förespråkar därför inte en specifik skogsbruksmetod, utan en princip om ett naturnära skogsbruk.

I september kampanjade vi för ekologisk mat. Med hjälp av en kalkylator uppmanade vi till att testa eko-effekten för att visa hur användningen av konstgödsel och naturfrämmande bekämpningsmedel påverkas av att man byter ut varor till ekologiskt. Kampanjen följdes av *Green Action Week* med samma tema.

Den 16–24 september arrangerade Naturskyddsföreningen *Skogsdagarna*. Under nio dagar fyllde föreningens medlemmar skogar i hela landet med utflykter och tipsrundor, men också möjligheter till att bara vara. Med *Skogsdagarna* vill Naturskyddsföreningen väcka kärlek till och respekt för naturen. Vi vill sprida kunskap om skogens värden och samtidigt ge människor möjlighet att själva upptäcka och uppleva dessa värden. Genom förslag och tips på aktiviteter vill vi även inspirera medlemmar som kanske inte tidigare själva arrangerat en aktivitet att ta steget och göra det. Vi hoppas att möjligheten att delta i lokala skogsaktiviteter över hela landet kommer att locka fler människor att delta. Hela 88 kretsar runt om i landet anordnade drygt 150 olika lokala aktiviteter.

EU:s nya lagstiftning om så kallade kritiska metaller och mineraler kom i november 2023. Den fastslår regler för att säkerställa tillgången till råvaror såsom litium, kobolt, mangan och sällsynta jordartsmetaller, som bland annat används inom fossilfri energiteknik. Naturskyddsföreningen anser att den nya lagen kan få stora negativa miljökonsekvenser i Sverige, då den riskerar att försämra kvaliteten på miljöprovningar och i slutändan ge tillstånd till gruvor som skapar problem för miljön och/eller lokalsamhället.

Naturskyddsföreningen och vår kenyanska samarbetsorganisation ICE (Institute for Culture and Ecology) har startat en nationell plattform för skogsdialog. Den kenyanska regeringens försök att häva avverkningsstoppet i Kenyas skogar har skapat ett missnöje och lett till illegal avverkning, vilket drabbar byborna. För att adressera detta inleds nu en dialogplattform som involverar miljöorganisationer samt lokala och nationella skogsförvaltningsorgan med flera. Syftet är att främja samarbete och dialog mellan olika intressenter. ICE förutser möjligheter att utveckla långsiktiga alternativ och främja lokal förvaltning för bevarandet av Kenyas naturskog. Arbetet kommer att pågå under det kommande året.

Målområde 3 | Akvatiska ekosystem: livfulla vatten från källa till hav

Situationen för fiskbestånden i Östersjön är fortsatt alarmerande. Ål- och torskbestånden har kollapsat sedan flera år tillbaka. Strömmingen, som ibland refereras till som ekosystemets motor i Östersjön,

riskerar att gå samma öde till mötes. Under våren 2023 riktade Naturskyddsföreningen därför ljuset på frågan om strömmingens framtid med kravet att flytta trälgränsen längre ut från kusten i syfte att skydda viktiga lekområden. Under hela hösten arbetade vi intensivt med att försöka förmå Sverige och EU:s fiskeriministrar att stoppa det storskaliga fisket på strömming i Östersjön för att ge bestånden en chans att återhämta sig och för att rädda det småskaliga kustnära fisket.

Sveriges vattendrag har under lång tid påverkats negativt av exploatering och då inte minst av en stor mängd vattenkraftverk. För att rädda den biologiska mångfalden i rinnande vatten och alla de ekosystemtjänster som de förser oss med är det nödvändigt att miljöanpassa vattenkraften. Efter att Naturskyddsföreningen och andra miljöorganisationer drivit på i frågan i många år beslutade riksdagen till slut om en plan för att miljöpröva all vattenkraft i Sverige. Men i december 2022 beslutade regeringen att stoppa miljöprövningen under ett år – ett stort bakslag. Mot den bakgrunden har Naturskyddsföreningen under hela året arbetat för att denna paus ska upphöra så att de verksamhetsutövare som står på tur ska kunna ansöka om moderna miljövillkor. Under hösten släppte vi rapporten *Porlande bäckar och brusande älvar – värdet i strömmande vatten* som tar upp vilka värden och nyttor i fritt strömmande vatten som är viktiga för naturen och oss människor.

För alla vattenlevande ekosystem är det viktigt med skydd och restaurering. Det är därför glädjande att både den internationella konventionen för biologisk mångfald och EU har ambitiösa mål: Fram till år 2030 ska 30 procent av land och hav skyddas och 20 procent restaureras. Nu måste länderna omsätta dessa planer i praktiken, men detta har mötts av motstånd. EU:s lag om naturskydd och återställning har diskuterats intensivt och förslaget har försvagats under processen. Det är ändå ett stort steg framåt, och glädjen var stor när det med knapp majoritet godkändes av EU-parlamentet och ministerrådet. Det slutliga beslutet väntades i början av 2024, men har i skrivande stund ännu inte förverkligats i ministerrådet, efter hårt motstånd från bland andra Sverige. Naturskyddsföreningen har under året tryckt på politiskt i både Sverige och på EU-nivå, kombinerat med opinionsbildning i alla våra kanaler.

Minskat användande av bekämpningsmedel var en stor fråga i EU under året. Kommissionen hade sedan tidigare lanserat ett förslag med bindande mål för medlemsländerna att minska användningen av kemiska bekämpningsmedel med 50 procent till 2030. Det innehåller också bindande mål om att minska riskerna för människors hälsa och för miljön med 50 procent fram till 2030. Förslaget har debatterats och förhandlats under hela 2023. Efter en omfattande insats tillsammans med andra organisationer i EU för att få igenom denna nya lagstiftning, fick vi i slutet av 2023 det nedslående beskedet att EU-parlamentet röstade ned förslaget och i början av 2024 drog EU-kommissionen tillbaka förslaget. Vad som händer nu och hur behovet av att få ned användningen av bekämpnings-

medel i Europa ska hanteras framöver är oklart. De stora förlorarna är både vi människor och den biologiska mångfalden som påverkas negativt av dagens ohållbara användning.

Tid för våtmark är Naturskyddsföreningens eget våtmarksbidrag som delas ut till kretsar och länsförbund för att restaurera och anlägga våtmarker och sprida kunskap om deras viktiga funktion i landskapet. Under 2023 har bidrag om totalt 960 000 kronor beslutats att delas ut till tio projekt som tillsammans kommer att restaurera cirka 30 hektar våtmarker i både skogs- och jordbruksmark runt om i landet. Våtmarker har genom tiderna dikats ut i stor skala för att vinna odlingsbar mark och för att förbättra skogsproduktionen, men när våtmarker torrläggts försvinner också deras viktiga funktion som reningsverk, flödesdämpare, kollager och som hem åt hundratals arter. Genom att restaurera våtmarkerna återskapas dessa så kallade ekosystemtjänster som hjälper till att lösa flera av dagens miljöproblem. Naturskyddsföreningen jobbar därför aktivt för att befintliga våtmarker ska skyddas och för att fler våtmarker ska restaureras.

Under årets kampanj *Operation: Rädda bina* lanserade vi de första analyser vi gjort av biskadliga bekämpningsmedel i prydnadsväxter som marknadsförs som bivanliga. Tyvärr fann vi ämnen som är direkt skadliga för bin, vilket ledde till att vi anmälde växter till Kemikalieinspektionen och Livsmedelsverket.

Under 2023 har vi fortsatt att driva på för fler åtgärder för att skydda Östersjötummlaren. Bland annat leder Naturskyddsföreningen en internationell arbetsgrupp om Östersjötummlaren där aktuell forskning och behov av åtgärder diskuteras. De fiskeregler som antogs 2022 räcker inte och länderna runt Östersjön har inte kunnat enas om ytterligare åtgärder.

Naturskyddsföreningen har i flera år uppmärksammat problematiken med för höga halter av PFAS i dricksvatten i Sverige och kampanjat för att gränsvärdet för PFAS ska sättas så lågt att människors hälsa skyddas. Den 1 januari 2023 infördes de nya gränsvärdena och glädjande nog sattes de till 4 ng/l, vilket är betydligt lägre än tidigare och kan skydda den allra största delen av befolkningen från långsiktiga negativa effekter. Dessvärre finns PFAS även i andra livsmedel och i många olika vardagsprodukter.

2023 var också året då Sverige, tillsammans med fyra andra länder, lämnade in ett förslag till EU om att förbjuda alla PFAS som inte är absolut nödvändiga. Förslaget ligger nu på EU:s bord och vi är aktivt med och arbetar för att förbudet inte ska vattnas ur. För att uppmärksamma problemet med PFAS har vi under året gjort två stora kommunikationsinsatser där vi har visat PFAS-halterna i olika livsmedel. Analyserna visade bland annat att svenska kräfter innehöll halter av PFAS som ligger över gränsvärdena. I samband med att vi offentliggjorde detta uppmanade vi våra medlemmar och allmänheten att gå in och svara på EU-kommissionens samråd om förslaget att förbjuda PFAS. Över 5 600 svar skickades till kommissionen om att fasa ut PFAS, varav 1 200 var svenska avsändare.

I över 20 år har fiskesamhällen i Sydafrika kämpat för småskaliga fiskares rätt till traditionella fiskevatten och resurser. I västra Kapregionen där kampen en gång startade har fiskesamhällena nu fått sina rättigheter erkända – en milstolpe i arbetet. Detta är en stor seger men än är kampen inte över. Nu återstår att säkerställa att detta beslut inte bara blir en pappersprodukt, utan faktiskt omsätts i praktiken.

Målområde 4 | Människan: miljökloka människor i hållbara samhällen

I början av 2023 släppte vi rapporten *Bästa bohaget*. Det är en uppföljning på den tidigare rapporten *Andra hand i första hand*. I rapporten har vi räknat på fördelar med att köpa begagnade möbler jämfört med att köpa nytt, både vad gäller resursförbrukning och utsläpp som bidrar till klimatpåverkan. Resultatet visar till exempel att köp av en ny fåtölj har samma miljöpåverkan som att köpa 24 begagnade. I och med lanseringen fick hashtaggen #andrahandiförstahand fart och flera stora rikstäckande medier plockade upp rapporten.

I april var Sveriges största klädbytardag tillbaka. Över hela landet arrangerades 115 klädbytardagar som lockade 10 000 deltagare. Hela 40 000 plagg fick nya ägare. Det innebär en besparing av 26 ton kemikalier, 240 ton koldioxid och 50 000 kubikmeter vatten, jämfört med om besökarna istället hade skaffat nyproducerade plagg. Allt detta möjliggjordes tack vare engagemanget från 770 medlemmar och funktionärer.

51 energibolag klarar nu Bra Miljövals nya och strängare miljökrav för att ytterligare anpassa den förnybara elproduktionen, inklusive sol- vind-, vatten- och biokraft. Under 2023 har tillgången på el märkt med Bra Miljöval ökat från sju till nästan 17 terawattimmar. Det motsvarar hushållsel till över tre miljoner svenska hem. Genom energibolagens försäljning av el märkt med Bra Miljöval har 19 miljoner kronor gått till 41 projekt under året. Bra Miljöval Energifond gav stöd till en bostadsrättsförening för att blivit självförsörjande på el med hjälp av elbilar. Projektet innebär energismarta flerfamiljshus med solceller, batterier och elbilar som både kan lagra el och minska belastningen på elnätet. Bra Miljöval Miljöfond gav också stöd till en kommunöverskridande organisation som arbetar med ekosystembaserad havsförvaltning och som rev 16 vandringshinder i fyra kommuner i västra Sverige för att skydda ekosystem.

Årets upplaga av Green Action Week (Miljövänliga veckan) hade återigen temat Ekofrukost. Kampanjen fokuserade särskilt på ekologisk ost. Att byta till ekologisk ost gör en betydande skillnad eftersom det krävs hela tio liter mjölk för att producera ett kilo ost. Genom att välja ekologisk ost bidrar konsumenten till en ökad mångfald av bin, fjärilar och andra pollinatörer i jordbrukslandskapet. Kampanjveckan engagerade 83 kretsar som verkade för att öka intresset och medvetenheten om ekologiska frukostvaror. Många medlemmar var aktiva i matbutiker och på marknader där de erbjöd ekologisk ost och publicerade insändare i tidningarna. I Borås bjöds studenterna på högskolan

på en ekofrukost. Glädjande nog hamnade ost på topp 5-listan över de mest sålda Kravmärkta produkterna 2023. Den globala delen av kampanjen hade återigen temat Sharing Community och samlade 44 organisationer i 30 länder.

Inom ramen för Green Action Week inleddes också ett nytt samarbete med forskningsprogrammet Mistra Sustainable Consumption. Projektets syfte är att genom visioner från olika kontexter bidra till en fördjupad förståelse för utvecklingen av hållbar konsumtion. I workshops världen över skapade deltagare sina egna visioner för hållbar konsumtion, vilka har illustrerats av konstnärer. Dessa konstverk kommer under 2024 att presenteras både digitalt och fysiskt på Virserums konsthall i Småland.

2023 blev också ett år där civilsamhällets engagemang för hållbar ekonomi lyftes, särskilt i samband med konferensen Beyond Growth som ägde rum i Europaparlamentet i maj och som initierades av tjugo parlamentariker från olika partigrupper. Naturskyddsföreningen deltog aktivt, bland annat genom att bidra till skriften *Imagining Europe beyond growth*.

Under 2023 avslutades uppdateringen av FN:s kemikaliestrategi – en process som Naturskyddsföreningen genom en rad möten har följt sedan 2018. Vi har verkat för att säkerställa att arbetet med instrumentets så kallade framkantsfrågor (prioriterade policyområden) ska fortsätta under den uppdaterade strategin, med särskilt fokus på kemikalier i olika produkter. Vårt påverkansarbete ledde konkret till att den uppdaterade strategin nu innehåller två mål för transparens gällande materials och produkters kemikalieinnehåll och att denna information ska delas med alla aktörer i varornas och produkternas värdekedjor. Detta stödjer främjandet av informerade beslut och på sikt skapandet av en cirkulär ekonomi fri från farliga kemikalier.

Två möten i processen att förhandla fram ett globalt avtal för plasters livscyklar hölls under 2023. I avtalet förväntas cirkulär ekonomi bli en viktig strategi för plasthanteringen. Naturskyddsföreningens prioritering är därför att säkerställa transparens gällande plasternas kemikalieinnehåll och spårbarhet gällande kemikalieinformationen genom plasternas livscyklar. Naturskyddsföreningen driver frågan i nära samarbete med internationella partners. Påverkansarbetet har gått över förväntan och vi ser att det finns ett relativt brett stöd för denna viktiga fråga.

Natursnokarna är vår verksamhet för barn ihop med deras vuxna. Under 2023 växte verksamheten och nu är vi 67 grupper och 123 aktiva snokledare. I november 2023 samlades flera snokledare för lära av varandra och utbyta erfarenheter. Natursnokarna i Norrbotten har under 2023 fått stöd från Meta (tidigare Facebook) för att utbilda fler ledare och på så sätt få igång fler natursnokande grupper. Efter ett flertal utbildningar, såväl på skärm som i fält, blev resultatet fyra nya grupper.

En oroande utveckling är att stödet från regeringen till civilsamhällesorganisationer som arbetar för en mer hållbar konsumtion stryps. 2023 delade 22 organisationer på 14 miljoner för att främja konsumenternas intressen.

Till 2026 planeras budgeten för detta ändamål att dras ned till noll, vilket vore ett hårt slag mot arbetet för en miljömässigt hållbar konsumtion.

Bortom fossilsamhället är ett nytt skolmaterial där eleverna får leva sig in i ett framtidsscenario där klimatmålen har uppnåtts och ta del av berättelser om hur vi tog oss ur den fossila eran. Syftet med materialet är att eleverna får fördjupad kunskap om de klimat-anpassningar som samhället står inför genom att de får uppleva en mental tidsresa och tillsammans arbeta kreativt. Materialet syftar också till att utveckla elevernas framtidskunnighet och inspirera till aktivt hopp. *Bortom fossilsamhället* är framtaget av Naturskyddsföreningens skolverksamhet i samarbete med forskare vid Lunds universitet.

Liksom tidigare år genomförde vi vår Instagram-kampanj *Black Friday – jag köper det inte* med budskapet att konsumera mindre och få ett slut på spontanköp och slit-och-släng-prylar. Vi behöver ta hand om de saker vi har och köpa andra hand i första hand.

Målområde 5 | Föreningens resurser: en stark och inflytelserik organisation

Engagemanget för miljöfrågor fortsätter att vara stort och med cirka 215 000 medlemmar är Naturskyddsföreningen Sveriges största och mest inflytelserika miljöorganisation. Föreningens medlemmar ger inte bara tyngd och legitimitet åt de frågor vi driver och bildar opinion kring, det är också medlemmar i kretsar och länsförbund som tillsammans med andra aktiva genomför aktiviteter och driver viktiga klimat- och miljöfrågor gentemot politiker och näringsliv lokalt. Genom medlemsavgifter och gåvor bidrar medlemmarna också till föreningens finansiering. Medlemsavgifterna ökade från 48,4 mkr till 52,6 kr (+ 8,7 procent) och månadsgåvorna ökade från 57,8 mkr till 62,3 mkr (+7,8 procent). Engångsgåvor ökade från 16,2 mkr till 18,6 mkr (+14,8 procent).

2023 fokuserade insamlingsarbetet på filantropi och stora gåvor. Under året togs en strategi fram och uppvaktnings av filantroper har skett. I januari 2024 bekräftades den första större donationen (1,5 mkr) som ett resultat av denna satsning.

En trovärdig, synlig och inflytelserik kommunikation är en förutsättning för flera av Naturskyddsföreningens ändamål och för att kunna nå andra verksamhetsmål. Därför är det viktigt att vi får stort genomslag, i såväl media som egna kanaler och sociala medier. Oron i omvärlden och en generell utveckling präglad av ökad politisk polarisering, desinformation och ifrågasättande av fakta innebär utmaningar i arbetet att nå ut. Trots det fick Naturskyddsföreningen under 2023 en medial räckvidd på 775 miljoner under 2023, mätt som potentiella mottagare, enligt mediebevakningsverktyget Retriever.

Bland det som Naturskyddsföreningen fick allra mest publicitet för 2023 återfanns både nyheter vi själva har skapat, såsom kampanjer och rapporter, men också våra kommentarer till aktuella omvärldshändelser som när vi granskade regeringens budget och SVT agerade fluga på väggen som överhörde våra synpunkter och tankar, vilket blev inslag i både SVT:s Rapport och

Aktuellt. Med ett nytt videokoncept på Youtube, *Ett år med Tidöfamiljen*, ville Naturskyddsföreningen fånga kärnan i Tidöpartiernas klimatpolitik. Programmet hade en lättsam ton, men med allvarliga undertoner. Andra viktiga kommunikationsinsatser var bland annat aktivitetsveckan *Skogsdagarna* som visualiserade folkrörelsens skogsengagemang och kampanjen *Bryt bilberoendet* som blev en raket i lokal media med en räckvidd på närmare tio miljoner. I ett flertal debatt-artiklar och andra utspel i större riksmidier nådde vi ut i frågor om exempelvis regeringens klimathandlingsplan, PFAS i fisk och kräftor samt gifter i så kallade "bivänliga" växter. Rapporten *Bästa bohaget* fick en enorm spridning med en räckvidd på närmare nio miljoner och rapporten *Till miljölagarnas försvar* lanserades på Sveriges största dagstidning DN:s debattsida.

Föreningen når också ut brett och engagerar i digitala kanaler. Webbplatsen som utgör navet för Naturskyddsföreningens egna kanaler har cirka en och en halv miljon besökare per år. Några viktiga sociala mediekkanaler är Facebook där föreningen hade 193 000 (195 000) följare vid slutet av året och Instagram med 96 000 (90 000). I likhet med många andra miljöorganisationer, forskare och journalister valde vi att lämna plattformen X (före detta Twitter) under 2023. Naturskyddsföreningen anser att X, sedan ägarbytet hösten 2022, har blivit en mindre trygg och demokratisk plats där desinformation, hat och hot sprids. "Naturskyddsföreningen tystnar inte på grund av hat och hot, utan fortsätter självklart att ta debatten på andra plattformar med färre trollkonton och bättre förutsättningar för en öppen och demokratisk dialog", sade Naturskyddsföreningens nya ordförande, Beatrice Rindevall, i samband med detta.

Förutom att vi fick fler följare ökade också engagemanget bland våra följare i de flesta kanaler under 2023. Men viktigare än genomslag på kort sikt är förstås att kommunikationen långsiktigt stärker föreningens möjligheter att nå sina mål. I Kantar Sifos anseende-index för intresseorganisationer 2023 framgår att Naturskyddsföreningen har ett fortsatt högt anseende hos allmänheten, vilket påverkas positivt av en stor synlighet. Vi ökar från ett index på 54 till 58, där allt över 50 klassas som "högt anseende". Genomsnittet bland de undersökta organisationerna ligger på 40 och Naturskyddsföreningen behåller sin sjätteplats från 2022 när det gäller anseende hos allmänheten bland svenska intresseorganisationer. Sambandet mellan stort mediegenomslag och högt anseende är enligt Kantar Sifo särskilt starkt för Naturskyddsföreningen.

Varje år ger Naturskyddsföreningen ut en bok i samarbete med Bonnier Fakta. I årets bok 2023, *Viktigt på riktigt*, berättar influeraren Therése Lindgren om sin resa till att leva mer hållbart. Boken handlar om hur våra val i vardagen faktiskt kan göra skillnad och beskriver Therése Lindgrens väg mot en mer hållbar livsstil. Dessutom innehåller boken faktatexter skrivna av Naturskyddsföreningens experter som förklarar hur sättet vi äter, köper, reser och bor påverkar ekosystemet, den biologiska mångfalden och klimatet. Boken släpptes i november 2023 och hade fram till årsskiftet sålts i 10 000 exemplar.

Naturskyddsföreningens medlemstidning Sveriges Natur nådde 2023 upplagerekord med 138 200 exemplar (129 800), enligt Orvesto Konsument. Samtidigt fortsatte räckvidden att minska, 166 000 för helåret 2022 (179 000), enligt Kantar Sifo. Tidningen belönades med silver i Publishingpriset och i den första läsarusundersökningen (Novus) som gjorts sedan 2018 svarade åtta av tio att de läser delar av eller hela tidningen. Sex av tio svarade att tidningen ökar deras intresse för Naturskyddsföreningen. Antalet digitala prenumeranter var fortsatt cirka 8 000 liksom året dessförinnan. Ett par av tidningens artiklar satte stora avtryck, som till exempel granskningen av det svenska livsmedelsföretaget AAK (nummer 3-2023) som gjorde att företaget tappade fyra procentenheter på börsen samt artikeln om regeringens kärnkraftspolitik (nummer 5-2023) som ledde till kraftiga reaktioner från såväl klimat- och miljöministerns pressekreterare som statssekreterare, dock utan att de kunde visa på några sakfel.

Det borde vara en självklarhet att kunna försvara miljön utan att riskera livet. Men hot, våld och mord på miljöförsvare blir allt vanligare. Västvärldens konsumtion bär ett stort ansvar. Det är nämligen ofta företags exploatering av naturresurser som resulterar i hot, trakasserier och mord på människor som kämpar för natur och miljö. Det är helt oacceptabelt. Naturskyddsföreningen och våra partners ser behovet av bindande regler för företag som tvingar dem att respektera mänskliga rättigheter och miljö i hela sin verksamhet. Frivilliga riktlinjer har varit otillräckliga och därför har vi under 2023 aktivt engagerat oss i förhandlingarna om EU-direktivet Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD). Tillsammans med en koalition av organisationer i Europa, koordinerad av European Environmental Bureau (EEB), bjöd vi in miljöförsvare från sju länder till Bryssel. Där höll vi möten med parlamentariker och organiserade ett seminarium i EU-parlamentet för att betona vikten av meningsfull dialog med lokalsamhällen och urfolksgrupper som påverkas av företags exploatering. I december kom Europaparlamentet och ministerrådet överens om en ny lag som ska göra det möjligt att ställa företag till svars för brott mot mänskliga rättigheter, klimat och miljö, både i och utanför EU. En viktig seger för miljöförsvare. Förra vintern lämnade Naturskyddsföreningen in en namninsamling med 10 000 röster för en stark lagstiftning. Tillsammans med andra europeiska organisationer har vi samlat in över 100 000 namn. Den politiska överenskommelsen måste också formellt godkännas av medlemsländerna och Europaparlamentet. Om förslaget går igenom vore det en milstolpe i arbetet för miljöförsvare och mänskliga rättigheter.

Hållbarhetsupplysningar

Föreningens vision är en hållbar framtid på en frisk och levande planet vilket ställer höga krav även på det interna arbetet. Föreningen har ambitionen att fortsätta utveckla den egna hållbarhetsrapporteringen genom ett aktivt internt miljöarbete.

Ekologisk hållbarhet

Naturskyddsföreningen ställer, i enlighet med föreningens övergripande miljöpolicy, hårda miljökrav vid inköp och upphandling av varor och tjänster. För att betona återbruk och återanvändning kallas därför rikskansliets inköspolicy för återbruks- och inköspolicy. Som exempel är så gott som samtliga möbler, inredning, mobiler, datorer, skärmar och AV-utrustning i första hand begagnade vid inköpet. För att minska vår klimatpåverkan strävar vi efter att i första hand laga och reparera det vi har, sedan återbruka saker av god kvalitet och bra material och måste vi göra inköp ska det så långt det är möjligt vara miljömärkt.

Sedan 2018 mäter Naturskyddsföreningen de utsläpp av växthusgaser som verksamheten på rikskansliet och inom riksföreningen i stort orsakar. Mätningarna följer den internationella standarden Greenhouse Gas Protocol och görs med hjälp av ett system för datainsamling och utsläppsberäkning. Vi mäter alla aktiviteter som är direkt förknippade med verksamheten. Naturskyddsföreningen köper årligen frivilliga utsläppskrediter motsvarande dubbla riksföreningens utsläpp av växthusgaser.

Utsläppskrediterna köps från den icke vinstdrivande tyska organisationen Atmosfair som huvudsakligen investerar i förnybar energi i låginkomstländer. Projekten är certifierade med Gold Standard inom ramen för Clean Development Mechanism, CDM. Genomsnittet av växthusgasutsläppen för 2018–2019 utgör basåret, från vilket vi fortsättningsvis ska minska utsläppen. Basårssiffran är 271 ton koldioxidekvivalenter.

Uppmätta koldioxidekvivalenter, tCO ₂ e	2023	2022	2021	2020	2019
Tjänsteresor	142	98	7	7	156
El och värme	15	15	19	15	18
Sveriges Natur, tidning	38	38	37	28	27
Inköpt material IT	1	7	15	17	17
Externa servrar	5	5	5	n.a.	n.a.
Ombyggnad kansli	0	0	7	n.a.	n.a.
Övrigt	4	1	3	3	10
	205	164	93	70	228

Kommentar till tabell: Under 2020 och 2021 påverkades utsläppen av pandemin. Till och med 2021 redovisades begagnad IT-utrustning felaktigt med klimatutsläpp.

Naturskyddsföreningen är en organisation med stort humankapital. Det betyder att vi inte har stora utsläpp orsakade av insatsvaror, produktion eller distribution. Ett vanligt år har tjänsteresor dominerat utsläppen, främst resor kopplade till vår internationella verksamhet. Naturskyddsföreningen har en strikt rese- och miljöpolicy och vi arbetar aktivt med att minska antalet tjänsterelaterade flygresor samtidigt som ett behov av resor kvarstår för vår internationella avdelning för att upprätthålla kvalitet i styrning och uppföljning av verksamheten. Mellan 2022 och 2023 märks en ökning i utsläpp vilket kan spåras till internationella avdelningens resor som har återgått till ordinarie verksamhet efter pandemin. Trots ett ökat behov av uppföljningsresor efter pandemin, då samarbetsparterna inte kunde besökas, syns det att arbetet med att minska flygresor

har slagit igenom. Resor inom Europa görs med tåg om inte särskilda undantag gäller.

En annan stor utsläppskälla är tidning och papper, framför allt det som krävs för att trycka och distribuera föreningens tidning Sveriges Natur. Även den digitala utgåvan ger utsläpp. Totalt motsvarar Sveriges Naturs utsläpp 21 % (eller drygt 20 %) av utsläppen. El och värme medför också relativt stora utsläpp, 8 % (knappt 10 %). Fjärrvärmens är helt dominerande (14 av 15 ton i tabellen) och tack vare vår leverantörs fortsatta miljöarbete har klimatbelastningen därmed minskat. El till kontoren i Stockholm och Göteborg är märkta med Bra Miljöval. När mat serveras väljer vi ekologiska alternativ, helst KRAV och/eller Fairtrade-märkta produkter. I andra hand väljs miljöanpassade och lokalproducerade produkter.

Social hållbarhet

Riksföreningen vill vara en hållbar arbetsplats även vad gäller socialt ansvar och erbjuda anställda en god och sund arbetsmiljö. Alla anställda omfattas av kollektivavtal och jämställdhetsarbetet är integrerat i all verksamhet på rikskansliet. Varje år sker en översyn av lönerna ur ett genusperspektiv, med syfte att upptäcka, åtgärda och förhindra osakliga löneskillnader. Föreningen arbetar med kompetensbaserad rekrytering i syfte att skapa förutsättningar för jämlika rekryteringar.

Under 2022 inleddes ett förändringsarbete för att förstärka vårt inkluderings- och mångfaldsarbete där medarbetare från alla avdelningar har varit delaktiga. Målet med arbetet har varit att ytterligare stärka arbetet med aktiva åtgärder. Vi har i samverkan gemensamt undersökt, analyserat, åtgärdat samt tagit fram en handlingsplan kring det fortsatta systematiska arbetet med mångfalds-, jämlikhets-, och inkluderingsfrågor.

Vi jobbar mycket aktivt med vår företagshälsovård för en friskare arbetsplats och för att förebygga sjukskrivningar. Efter en rekordlåg nivå 2021 har sjuktalet klättrat något uppåt igen, dock under 2020 års nivå.

Ekonomisk hållbarhet

Riksföreningens insamling av medel följer en strikt insamlingspolicy och allt företagssamarbete är kopplat till vår samarbetspolicy och föregås alltid av en grundlig screening av företaget och avtalsskrivningen. På Naturskyddsföreningens webbplats finns våra policyer för nedladdning.

Naturskyddsföreningen är medlem i branschorganisationen Giva Sverige som verkar för en etisk och professionell insamling. Giva Sverige har utarbetat en kvalitetskod som alla dess medlemmar förbundit sig att följa. Kvalitetskoden är ett ramverk för etisk insamling av gåvor samt transparent och professionell styrning i ideella organisationer. Även för 2022 har Naturskyddsföreningen erhållit Givas kvalitetsmärkning för Tryggt Givande.

Naturskyddsföreningen granskas också av Svensk Insamlingskontroll som är en oberoende organisation som kontrollerar att insamlade medel används till rätt ändamål. Det är Svensk Insamlingskontroll som ger organisationer rätten att inneha ett så kallat 90-konto.

De granskar årligen dessa organisationer för att styrka att de gåvor som har skänkts har använts för organisationens ändamål och att insamlings- och administrationskostnaderna inte har varit oskäligt höga.

Tabell: Nyckeltal till Svensk Insamlingskontroll

	2023	2022	2021	2020	2019
Adm.kostnader (inkl. insamlingskostn.) /Totala intäkter (Skall inte överstiga 25%)	22%	18%	15%	17%	18%
Insamlingskostnader /Medel från allmänheten (Skall inte överstiga 25%)	14%	12%	10%	12%	14%
Ändamålskostnader /Totala intäkter (Skall inte understiga 75%)	81%	80%	68%	76%	80%

Förväntad framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Naturskyddsföreningen påverkas, i likhet med andra organisationer och företag, av det osäkra omvärldsläget. Kriget i Ukraina och kriget mellan Israel och Hamas flyttar fokus från klimat och naturkrisen, både i media och i människors medvetande. Viktiga förutsättningar för demokratin liksom civilsamhällets roll ifrågasätts. För en organisation som Naturskyddsföreningen som strävar efter en saklig och balanserad debatt baserad på vetenskap utgör falska påståenden och kunskapsförakt framgent en stor utmaning.

Många för föreningen viktiga sakfrågor, men även förutsättningarna för demokrati och föreningsfrihet, påverkas i stor utsträckning av valet till EU-parlamentet i juni 2024. Valet kan bli ett miljöval med positiv påverkan på flera av föreningens frågor, men det finns även en risk för att populistiska, och i värsta fall antidemokratiska, krafter går framåt med ökade risker för instabilitet och negativ påverkan på demokratiutveckling, ekonomi och miljö.

Trots utvecklingen i omvärlden ser föreningen fortsatt positivt på förutsättningarna för en fortsatt god insamling och medlemsutveckling. Nationell debatt kring bland annat regeringens klimatpolitik kan ha bidragit till ökad medlemstillströmning. Trots lågkonjunktur ser vi närmaste tiden få tecken på minskat medlemsantal eller minskade gåvor från allmänheten.

Situationen är delvis en annan vad gäller statliga anslag. Stor osäkerhet råder kring utvecklingen av myndighetsanslag, och då särskilt finansieringen av föreningens CIVSAM-program som är en del av det svenska biståndet. Här har regeringen aviserat en betydande höjning av egeninsatsen vilket kommer att slå hårt mot föreningens ekonomi, även om en stor förening som Naturskyddsföreningen har betydligt bättre förutsättningar att hantera situationen än många mindre biståndsorganisationer.

Ett hårdnande debattklimat generellt och en alltmer polariserad debatt kring flera miljöfrågor gör att föreningens företrädare, såväl förtroendevalda som anställda, riskerar att i större utsträckning mötas av hat och hot i sitt arbete. Rikskansliet och riksstyrelsen har inlett ett större arbete med att rusta föreningen mot dessa utmaningar. •

Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	20230101– 20231231	20220101– 20221231
Verksamhetsintäkter			
Medlemsavgifter		52 551	48 354
Gåvor	2	121 161	142 956
Bidrag	2	87 690	91 195
Nettoomsättning	3	17 676	18 228
Övriga intäkter		902	746
Summa verksamhetsintäkter		279 980	301 479
Verksamhetskostnader	4,5		
Ändamålskostnader		-219 780	-230 994
Medlemskostnader		-29 295	-23 689
Insamlingskostnader		-29 176	-27 785
Administrationskostnader		-15 302	-14 197
Summa verksamhetskostnader		-293 553	-296 665
Verksamhetsresultat		-13 573	4 814
Resultat från finansiella investeringar			
Resultat från övriga värdepapper och fordringar	6	-279	-7 621
Förvaltningskostnader		-395	-374
Resultat finansiella investeringar		-674	-7 995
Årets resultat		-14 247	-3 181

Balansräkning

Belopp i tkr	Not	20231231	20221231
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för programvara	7	7 775	8 079
		7 775	8 079
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader och mark	8	2 000	2 000
Förbättringsutgifter på annans fastighet	9	10 805	12 178
Inventarier, verktyg och installationer	10	1 055	1 372
		13 860	15 550
Finansiella anläggningstillgångar			
Aktier i dotterföretag	11	1 432	1 432
Ägarintresse i övriga företag		16	16
Andra långfristiga fordringar		68	68
Övriga placeringar	14	76 312	71 166
		77 828	72 682
Summa anläggnings-tillgångar		99 463	96 311
Omsättningstillgångar			
Varulager			
Färdiga varor och handels-varor		15	54
		15	54
Kortfristiga fordringar			
Fastigheter och mark till försäljning		4 000	14 300
Kundfordringar		2 784	8 925
Övriga fordringar	12	2 856	1 184
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	13	9 956	8 952
		19 596	33 361
Kassa och bank	15	125 840	140 551
Summa omsättnings-tillgångar		145 451	173 966
SUMMA TILLGÅNGAR		244 914	270 277

Belopp i tkr	Not	20231231	20221231
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
Donationskapital		9 118	9 118
Värdesäkringskapital		21 870	21 870
Ändamålsbestämda medel		79 021	86 050
Balanserat resultat		91 576	87 728
Årets resultat		-14 247	-3 181
Summa eget kapital		187 338	201 585
Långfristiga skulder			
Skulder till koncernföretag	16	2 005	2 005
		2 005	2 005
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		11 545	9 944
Skuld erhållna, ej nyttjade bidrag	17	11 270	16 298
Skuld beslutade, ej utbetalade bidrag	21	11 380	15 770
Övriga skulder	18	4 401	5 633
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19	16 975	19 042
		55 571	66 687
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		244 914	270 277

Förändring av eget kapital

Belopp i tkr	Stiftelse/ donationskapital	Ändamålsbest. medel	Balanserat resultat inkl. årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående balans 2023	30 988	86 050	84 547	201 585
Årets resultat			-14 247	-14 247
Ändamålsbestämt av givaren		17 533	-17 533	-
Utnyttjade ändamålsbestämda medel från tidigare år		-24 562	24 562	-
Utgående balans 2023	30 988	79 021	77 329	187 338

Förändring ändamålsbestämda medel

Belopp i tkr	Hav	Skog & natur	Jordbruk	Klimat	Miljögifter
IB 2023	9 639	24 890	6 302	6 402	38 817
Från givaren	226	2 897	2 500	226	11 684
Beslut av styrelsen					
Årets nyttjande	-1 160	-6 355	-977	-1 077	-14 993
UB 2023	8 705	21 432	7 825	5 551	35 508

Kassaflödesanalys

Belopp i tkr	Not	20230101– 20231231	20220101– 20221231
Den löpande verksamheten			
Årets resultat		-14 247	-3 181
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet, m.m.		4 270	5 976
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		-9 977	2 795
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Förändring av varulager		39	39
Förändring av rörelsefordringar		13 778	5 578
Förändring av rörelseskulder		-11 129	11 579
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-7 289	19 991
Investeringsverksamheten			
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar		-2 276	-1 955
Förvärv av materiella anläggningstillgångar			-5 329
Förvärv av finansiella tillgångar		-5 146	-7 013
Avyttring av finansiella tillgångar			-
Minskning långfristig fordran			12
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-7 422	-14 285
Årets kassaflöde		-14 711	5 706
Likvida medel vid årets början		140 552	134 845
Likvida medel vid årets slut	15	125 841	140 551

Noter

Belopp i tkr om inget annat anges

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänna redovisningsprinciper

Föreningens redovisnings- och värderingsprinciper överensstämmer med Årsredovisningslagen (ÅRL), Bokföringsnämndens allmänna råd BFAR 2012:1 (K3) och Giva Sveriges Styrande riktlinjer för årsredovisning. Principerna är oförändrade jämfört med föregående år.

Resultaträkningen

Verksamhetsintäkter

Endast det inflöde av ekonomiska fördelar som Naturskyddsföreningen erhållit eller kommer att erhålla för egen räkning redovisas som intäkt. Intäkter värderas, om inget särskilt anges nedan, till verkliga värdet av det som erhållits eller kommer att erhållas.

Medlemsavgifter

Medlemsavgifter omfattar inbetalningar för medlemskap i Naturskyddsföreningen. Medlemsavgifter redovisas vid inbetalning från medlemmen och intäktsredovisas över den tidsperiod som avses. Avgiften för livstidsmedlemmar periodiseras över två år.

Gåvor och bidrag

En transaktion i vilken Naturskyddsföreningen tar emot en tillgång eller en tjänst som har ett värde, utan att ge tillbaka motsvarande värde i utbyte, är en gåva eller ett erhållit bidrag. Om tillgången eller tjänsten erhålls därför att Naturskyddsföreningen uppfyllt eller kommer att uppfylla vissa villkor och om Naturskyddsföreningen har en skyldighet att återbetala till motparten om villkoren inte uppfylls, är det ett erhållit bidrag. Är det inget bidrag är det en gåva.

Gåvor

Gåvor värderas som huvudregel till verkligt värde vid gåvotillfället. I de fall Naturskyddsföreningen har lämnat en ersättning för att erhålla gåvan minskas gåvans värde med ersättningen. Gåvor av exempelvis aktier, fastigheter och konst intäktsredovisas vid gåvotillfället till uppskattat värde enligt försiktighetsprincipen och till verkligt värde vid likvidtillfället. Fastigheter värderas till 75 % av taxeringsvärdet om inte en skriftlig värdering finns av auktoriserad mäklare. Gåvor som Naturskyddsföreningen avser att stadigvarande bruka i verksamheten redovisas som anläggningstillgångar. Övriga gåvor redovisas som omsättningstillgångar.

Bidrag

Bidrag redovisas som intäkt när villkoren för att erhålla bidraget har uppfyllts. Erhållna bidrag redovisas som skuld till dess villkoren för att erhålla bidraget uppfylls. Bidrag som erhållits för att täcka kostnader redovisas samma räkenskapsår som den kostnad bidraget är avsett att täcka. Bidrag som hänför sig till en anläggningstillgång minskar anskaffningsvärdet. Erhållna bidrag värderas till det verkliga värdet av den tillgång som föreningen har fått eller kommer att få.

Nettoomsättning

Intäkt vid försäljning av varor redovisas normalt vid försäljningstillfället. Prenumerationer redovisas som intäkt linjärt över prenumerationstiden.

Verksamhetskostnader

Naturskyddsföreningens verksamhetskostnader redovisas enligt Giva Sveriges riktlinjer som ändamåls-, insamlings-, medlems- och administrationskostnader. Kostnaderna består förutom av direkta kostnader även av gemensamma kostnader för styrelse och ledning, kommunikation, HR, ekonomi samt IT och drift. Gemensamma

kostnader fördelas enligt en fördelningsnyckel och läggs samman med de direkta kostnaderna.

Medlemskostnader

Medlemskostnader är kostnader för värvning och förnyelse av medlemmar, medlemsvård, medlemsregister samt kostnader för medlemstidningen Sveriges Natur.

Ändamålskostnader

Ändamålskostnader är sådana kostnader, direkta och indirekta, som kan hänföras till föreningens stadgade verksamhet, inklusive opinionsbildning. Kostnader för administration som uppstår som en direkt följd av en aktivitet/projekt inom ändamålet räknas som ändamålskostnad.

Insamlingskostnader

Insamlingskostnader hänvisar till kostnader för insamlingsarbete som riktar sig mot samtliga givare för att generera externa intäkter i form av gåvor och bidrag såväl från privatpersoner som från företag och organisationer. Detta omfattar både befintliga givare och arbetet med att söka nya givare genom kampanjer, utskick och underhåll av givarregister. Här ingår även kostnader för personal som arbetar med planering och genomförande av insamlingsverksamhet.

Administrationskostnader

Administrationskostnader omfattar kostnader förknippade med stadgar och legala krav, till exempel styrelse, riksstämma och revision samt central ledning och planering. Om en kostnad varken avser ändamål, medlemsvård/-värvning eller insamling hänförs den till administrationskostnader. I administrationskostnader ingår även den del av kostnader för gemensamma stödfunktioner som inte fördelats på ändamåls- eller insamlingskostnader.

Leasing

Naturskyddsföreningens alla leasingavtal redovisas som operationella, det vill säga att leasingavgiften (inklusive första förhöjd hyra) redovisas linjärt över leasingperioden.

Ersättningar till anställda

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster. Eftersom alla pensionsförpliktelser klassificerats som avgiftsbestämda redovisas en kostnad det år pensionen tjänas in.

Balansräkningen

Tillgångar, skulder och avsättningar värderas till anskaffningsvärde om inget annat anges nedan. Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar. Immateriella tillgångar skrivs av linjärt över den bedömda nyttjande perioden.

Följande avskrivningstider tillämpas för immateriella anläggningstillgångar:

- Balanserade utgifter för verksamhetssystem 5 år

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar värderas till anskaffningsvärde minskat med planenliga avskrivningar över den bedömda nyttjandeperioden. Om nyttjandetiden understiger tre år och anskaffningsvärdet understiger 20 tkr kostnadsförs tillgången direkt. Enligt K3-regelverket ska materiella anläggningstillgångar delas in i komponenter för separat avskrivning. Inga väsentliga komponentgrupper har identifierats. Bidrag som hänför sig till en anskaffning av en anläggningstillgång har minskat anskaffningsvärdet.

Följande avskrivningstider tillämpas för materiella anläggningstillgångar:

- Fastigheter (byggnader och markanläggningar) 10–50 år
- Maskiner och inventarier 5 år
- Förbättringsutgifter på annans fastighet enligt avtalad hyrestid

Finansiella tillgångar

Vid anskaffningstidpunkten värderas finansiella tillgångar till anskaffningsvärde med tillägg för direkta transaktionsutgifter. Nedskrivningsprövning görs vid behov och om nedgången bedöms varaktig. Som ägarintresse redovisas innehav av andelar i ett annat företag eller organisation som är avsett att främja verksamheten genom att skapa en varaktig förbindelse med det andra företaget. Innehaven innehåser på lång sikt. Naturskyddsföreningens värdepappersportfölj klassificeras som anläggningstillgång och värderas initialt till anskaffningsvärde. Alla tillgångar som innehåser för riskspridning anses ingå i en värdepappersportfölj och betraktas därmed som en post vid värdering.

Omsättningstillgångar

Kundfordringar värderas individuellt till det belopp som beräknas inflyta. Fordran på medlemsavgifter tas inte upp som fordran om det inte finns en legal fordran på medlemmen. Erhållna gåvor i form av arv värderas till det värde de beräknas inflyta som en upplupen intäkt.

Lager av handelsvaror

Handelsvaror värderas, med tillämpning av först-in först-ut-principen, till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Finansiella skulder

Vid anskaffningstidpunkten värderas finansiella skulder till anskaffningsvärde med tillägg för direkta transaktionsutgifter. I efterföljande redovisning värderas en finansiell skuld till anskaffningsvärde eller till det belopp som krävs för att reglera skulden. Skuld för beslutade ej utbetalda bidrag: i de fall Naturskyddsföreningen beslutat om utbetalning av bidrag/stöd och meddelat mottagaren men inte verkställt utbetalningen redovisas detta belopp som kortfristig skuld.

Eget kapital

Naturskyddsföreningens egna kapital består av dels bundet kapital som utgörs av donationskapital och värdesäkringskapital som avsätts enligt beslut av styrelsen, dels av ändamålsbestämda medel som tillställts Naturskyddsföreningen för uppfyllande av specifika ändamål och som på balansdagen ännu ej nyttjats och dels av fritt eget kapital som är balanserat resultat och medel som tillställts föreningen utan restriktioner. Som framgår av definitionen sker ett uttag från och avsättning till olika poster inom det egna kapitalet i samband med årsbokslutet. Det långsiktiga budgetarbetet inom styrelsen innefattar alltid en planerad disposition av det egna kapitalet.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen upprättas enligt den indirekta metoden, det vill säga att den utgår från verksamhetsresultatet. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- eller utbetalningar.

Koncernredovisning

Koncernredovisning har inte upprättats på grund av dotterbolagets ringa betydelse med hänsyn till kravet på rättvisande bild, i enlighet med ÅRL, kap 7 § 3a.

Not 2 Gåvor och bidrag

	20230101– 20231231	20220101– 20221231
Gåvor som redovisas i resultaträkningen		
Allmänheten, varav arv ingår med 6,1 mkr (20,2 mkr)	24 286	36 610
Allmänheten, gåvor via autogiro	62 925	57 815
Företag	6 053	10 928
Miljöfundsintäkter	11 694	21 603
Stiftelser, organisationer	16 203	16 000
Summa gåvor	121 161	142 956

Bidrag som redovisats som intäkt Privaträttsliga bidrag

Företag	89	730
Organisationer	4 320	3 330
Stiftelser och fonder	3 121	4 592
Summa privata bidrag	7 530	8 652

Offentliga bidrag

Sida	72 428	75 292
EU-bidrag	784	350
Statliga myndigheter och institutioner	6 877	6 801
Kommuner	71	-
Region	-	100
Summa offentliga bidrag	80 160	82 543
Summa totala bidrag	87 690	91 195

Totalt insamlade medel består av följande

Gåvor som redovisas i resultaträkningen	121 161	142 956
Bidrag som redovisats som intäkt	87 690	91 195
	208 851	234 151

Not 3 Nettoomsättning

	20230101– 20231231	20220101– 20221231
Nettoomsättning		
Årets bok	1 695	1 980
Licensintäkter Bra Miljöval	14 068	14 359
Annonsintäkter Sveriges Natur	1 720	1 685
Övriga försäljningsintäkter	193	204
Summa	17 676	18 228

Not 4 Verksamhetskostnader

Leasing

Föreningen leasar framförallt kontorslokaler och vissa kontorsmaskiner i Stockholm och Göteborg. Kostnadsförda leasingavgifter inklusive lokalhyra uppgår till 8 838 tkr (8 102 tkr)

	20230101– 20231231	20220101– 20221231
Framtida leasingavgifter förfaller enligt följande:		
Inom 1 år	9 327	8 793
1 till 5 år	34 028	34 056
Efter 5 år	27 275	35 294
Summa	70 630	78 143

Avtalet om lokalhyra i Stockholm sträcker sig till 2031-12-31. Det förlängs med ytterligare tre år om det inte sägs upp senast 12 månader innan avtalet löper ut. Årskostnad 2024: 7,8 mkr. Avtalet om lokalhyran i Göteborg sträcker sig till 2024-12-31 och förlängs automatiskt med tre år om det inte sägs upp senast nio månader innan avtalet löper ut. Årskostnad 2024: 1,4 mkr.

Not 4 fortsättning		
	20230101– 20231231	20220101– 20221231
Ersättningar till revisionsföretag		
Revisionskostnader för rådgivning och övrig konsultation	47	18
Revisionsarvode	754	802
Summa revisionskostnader	801	820

	20230101– 20231231	20220101– 20221231
Ändamålskostnader		
Natur- och miljövårdsprojekt	83 000	94 351
Internationellt miljöarbete	80 324	83 240
Kommunikation	24 284	22 634
Lokalt och regionalt arbete*	32 172	30 769
Summa ändamålskostnader	219 780	230 994

* inkluderar utbetalda medel till kretsar och länsförbund (se nästa tabell), engagemangsutveckling, utbildningar folkrörelse, valprojektet m.m.

I utbetalda medel till kretsar och länsförbund ingår återbäring som utgör 35 procent av föregående års medlemsavgifter. För 2023 innebar det 16 924 tkr (14 088 tkr). Utbetalda medel kan skilja sig från avsatta medel då medel kan rekvireras vid olika tillfällen. Ej rekvirerade medel balanseras till kommande år.

	20230101– 20231231	20220101– 20221231
Återbäring		
Återbäring kretsar inkl. utökat grundbidrag	3 932	3 706
Återbäring länsförbund	1 927	1 710
Bidrag regionala kanslier	8 822	6 933
Projektbidrag till natur- och miljöprojekt	1 100	1 308
Övrigt lokalt och regionalt arbete*	1 968	2 078
Summa	17 749	15 735

Av styrelsens beslutade extra medel till lokal och regional verksamhet		
	20230101– 20231231	20220101– 20221231
Extra medel regionala kanslier	522	2 444
Extra projektbidrag till natur- och miljöprojekt	460	680
Summa	982	3 124
Total summa	18 731	18 859

* inkluderar bl.a. nätverkssamordnare, länsordförandeträffar, informationssamordning och traineeprogram.

Not 5 Anställda och personalkostnader

	20230101– 20231231	20220101– 20221231
Medelantalet anställda		
Kvinnor	132	118
Män	44	47
Totalt	176	165

Medelantalet anställda har beräknats genom att summan av rapporterad arbetad tid delats med normalarbetstid för året. Antalet motsvarar därigenom antal heltidstjänster.

	20230101– 20231231	20220101– 20221231
Löner, andra ersättningar och sociala kostnader		
Löner och andra ersättningar		
Styrelse & generalsekreterare* varav valberedningen 237 tkr (124 tkr)	3 398	2 778
Övriga anställda	83 625	78 739
Totala löner och ersättningar	87 023	81 517
Sociala kostnader		
varav pensionskostnader exklusive särskild löneskatt	5 932	6 555
Totala löner, andra ersättningar och sociala kostnader	121 698	114 926

* ingår 6 månaders avgångsvederlag till avgående styrelseordförande.

I löner och andra ersättningar till riksstyrelsen ingår arvode till styrelseledamöterna för 2023 motsvarande 2,7 procent av aktuellt inkomstbasbelopp per heldag, vilket 2023 innebar 2 006 kr (1 915). Av årets pensionskostnader utgör 359 tkr styrelsens och generalsekreterarens pensionskostnader. Föreningens ordförande är heltidsarvoderad enligt stämmobeslut och erhåller arvode motsvarande ett inkomstbasbelopp per månad. Det motsvarade 74 300 kr 2023 (71 000 kr). Första vice ordförande och skattmästare arvoderas motsvarande 15 % av inkomstbasbeloppet, andra vice ordförande erhåller 10 %. Traktamenten tas ej ut. Föreningens ordförande och vice ordförande omfattas inte av anställningstrygghet genom LAS. Ordförande har avtal om avgångsvederlag med sex månaders lön utan pensionsavsättning, vilket bidrar till de högre kostnaderna för styrelsen 2023. Om ordförande uppbär lön eller ersättning från annan syssla under den tid avgångsvederlaget utgår, reduceras avgångsvederlaget med motsvarande belopp.

Generalsekreteraren är riksföreningens högsta tjänsteman och rapporterar till styrelsens ordförande. Månadslön är 87 000 kr (85 000 kr) med pension enligt kollektivavtal. Anställningen är en heltids visstidsanställning till 2025-04-30 men med 6 månaders uppsägningstid från den anställdes sida. Anställningen omfattas inte av bestämmelserna enligt lagen om anställningsskydd. Lönen ska revideras årligen inom Arbetsgivaralliansens kollektivavtalsområde för ideella och ideburna organisationer. Ingen ersättning för övertid, jour, restid eller obekvämt arbetstid utgår. Styrelsens ordförande kan arbetsbefria generalsekreteraren, med bibehållen lön under uppsägningstiden. Ersättning/lön från annan syssla avräknas från avgångsvederlaget. Om anställningen inte förlängs efter den period som beskrivs ovan har generalsekreteraren rätt till avgångsvederlag, motsvarande månadslön i sex månader. På avgångsvederlaget sker inte någon avsättning till pension.

Både föreningens ordförande och generalsekreterare har årskort hos SJ som föreningen betalar och som förmånsbeskattas vid privat användning.

Lån till ledande befattningsinnehavare och transaktioner med närstående

Naturskyddsföreningen har inte lämnat lån eller ställt pant till förmån för någon styrelseledamot, generalsekreterare eller kanslichef. Naturskyddsföreningen har heller inte genomfört några betydande transaktioner med närstående till personer inom Naturskyddsföreningen.

	20230101– 20231231	20220101– 20221231
Könsfördelning styrelseledamöter och ledningsgrupp		
Riksstyrelse		
Kvinnor	7	7
Män	6	6
Totalt	13	13
Ledningsgrupp		
Kvinnor	8	8
Män	3	3
Totalt	11	11

Not 6 Resultat från värdepapper och fordringar

	20230101– 20231231	20220101– 20221231
Resultat från värdepapper		
Utdelning aktier	525	328
Realisationsresultat	-6 153	-9 752
Räntor	5 349	1 803
Summa	-279	-7 621

Not 7 Immateriella tillgångar

	20230101– 20231231	20220101– 20221231
Balanserade utgifter för programvara		
Ingående anskaffningsvärden	26 039	28 701
Årets aktiverade utgifter	1 156	1 955
Avyttrat under året	-	-4 617
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	27 195	26 039
Ingående avskrivningar	-17 960	-18 175
Återförda avskrivningar på försäljningar resp. utrangeringar	-	3 733
Årets avskrivningar	-2 581	-3 518
Utgående ackumulerade avskrivningar	-20 541	-17 960
Pågående utveckling programvara	1 121	-
Utgående redovisat värde	7 775	8 079

Not 8 Byggnader och mark

	20231231	20221231
Lilla Karlsö	3 766	3 766
Ryssa, Mora kommun	211	211
Del av Aktse 1:1	85	85
Övriga fastigheter	5	5
Summa anskaffningsvärde	4 067	4 067
Anskaffningsvärden		
Vid årets början	4 067	4 067
Avyttrat under året	-	-
	4 067	4 067
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-2 067	-2 067
Årets avskrivning	-	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 067	-2 067
Utgående redovisat värde	2 000	2 000

Not 9 Förbättringsutgifter på annans fastighet

	20231231	20221231
Ingående anskaffningsvärde	13 732	9 987
Årets anskaffning	-	3 745
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	13 732	13 732
Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 554	-237
Årets avskrivningar	-1 373	-1 317
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 927	-1 554
Utgående redovisat värde	10 805	12 178

Not 10 Inventarier och installationer

	20231231	20221231
Ingående anskaffningsvärden	1 866	332
Årets anskaffning	-	1 584
Årets utrangering	-	-50
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	1 866	1 866
Ackumulerade avskrivningar		
Vid årets början	-494	-309
Återförda avskrivningar på försäljningar resp. utrangeringar	-	38
Årets avskrivning	-317	-223
Utgående ackumulerade avskrivningar	-811	-494
Utgående redovisat värde	1 055	1 372

Not 11 Finansiella anläggningstillgångar

	20231231	20221231
Andelar i dotterföretag		
Ingående anskaffningsvärden	1 432	1 432
Förvärv		
Försäljning		
Utgående anskaffningsvärde	1 432	1 432
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-	-
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-	-
Utgående redovisat värde	1 432	1 432
Andra långfristiga fordringar		
Ingående anskaffningsvärden (NF Norrbotten)	68	80
Reglerade fordringar		-12
Utgående anskaffningsvärde	68	68
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-	-
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-	-
Utgående redovisat värde	68	68
Övriga placeringar		
Ingående anskaffningsvärde	76 312	71 166
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-	-
Utgående anskaffningsvärde	76 312	71 166

Specifikation av föreningens innehav av aktier och andelar i dotterföretag

Ägarandelen av kapitalet avses, vilket även överensstämmer med andelen av rösterna för det totalt antal aktier.

Organisation, organisationsnummer	Antal andelar	i %	Årets resultat	Eget kapital	Redovisat andelar
Dotterbolag					
Naturskyddsföreningen Förlag AB, 556449-9407, Stockholm	1 500	100	-	1 428	1 424
AB Smålands Taberg, 556038-5873, Jönköping	8 000	100	-	578	8
Summa innehav					1 432

Not 12 Övriga fordringar

	20231231	20221231
Skattekonto	193	166
Fordran Stift. Naturräddarfonden	746	707
Stiftelsen V&E Gustafssons Naturvårdsfond	1 594	125
Bonnierförlagen	229	110
Övriga	94	76
Summa övriga kortfristiga fordringar	2 856	1 184

Not 13 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

	20231231	20221231
Förutbetalda hyreskostnader	2 301	2 168
Upplupna arvsintäkter	4 583	3 316
Övriga upplupna intäkter	225	1 787
Övriga förutbetalda kostnader	2 847	1 681
Summa förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	9 956	8 952

Not 14 Övriga placeringar

	20231231	20231231	20221231	20221231
	Bokfört värde	Marknads- värde	Bokfört värde	Marknads- värde
Aktier och aktiefonder	16 646	18 356	33 030	34 288
Räntebärande papper	59 665	59 720	38 136	38 132
Summa kortfristiga placeringar	76 311	78 076	71 166	72 420

Not 15 Likvida medel

	20231231	20221231
Banktillgodohavanden	125 840	140 551
Summa likvida medel	125 840	140 551

Av föreningens banktillgodohavanden ingår 40 376 tkr som är bundna på fasträntekonto till 3 mars 2024.

Not 16 Långfristiga skulder

Långfristiga skulder motsvarande 2 005 tkr är skulder till föreningens aktiebolag Naturskyddsföreningen Förlag AB och AB Smålands Taberg. Bägge bolagen är vilande. Skulderna har inget fastställt förfallodatum.

Not 17 Skuld erhållna ej nyttjade bidrag

	20231231	20221231
Sida	2 148	3 776
Statsbidrag	1 045	1 701
Postkodlotteriet	8 077	10 721
EU-medel	-	100
Summa skuld erhållna ej nyttjade bidrag	11 270	16 298

Bidrag som har bokförts som skuld avser medel för projekt som kommer att genomföras efter respektive årsbokslut. Dessa resultatföres enligt avtal under det/de år medlen ianspråkats.

Not 18 Övriga skulder

	20231231	20221231
Personalens källskatt och sociala avgifter	4 150	3 756
Mervärdesskatteskuld	243	214
Skuld Sida	-	1 669
Övrigt	8	-6
Summa övriga skulder	4 401	5 633

Not 19 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

	20231231	20221231
Förutbetalda medlemsintäkter	6 261	7 380
Stödföretag, intäkter	2 570	2 516
Semesterlöner och upplupna löner samt sociala kostnader	5 581	7 356
Revision	488	507
Övriga	2 075	1 284
Summa upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	16 975	19 043

Not 20 Väsentliga händelser efter räkenskapsårets slut

Stor osäkerhet råder kring utveckling av myndighetsanslag, och då särskilt vad gäller finansieringen för föreningens CIVSAM-program som är en del av det svenska biståndet. Här har regeringen aviserat en betydande höjning av egeninsatsen vilket kommer slå hårt mot föreningens ekonomi, även om en stor förening som Naturskyddsföreningen har betydligt bättre förutsättningar att hantera situationen än många mindre biståndsorganisationer.

Not 21 Skuld beslutade, ej utbetalade bidrag

	20231231	20221231
Tid för våtmark-projekt	1 355	1 956
Miljöfondsprojekt	7 936	8 690
Energifondsprojekt	2 089	5 124
	11 380	15 770

Underskrifter

Stockholm den dag som framgår av våra digitala underskrifter

Beatrice Rindevall
Styrelseordförande

Linda Birkedal
Förste vice ordförande

Karin Lexén
Generalsekreterare

Lars Vaste Andersson

Carmen Blanco Valer

Lotta Bengtsson Silfver

Tonie Wickman

Tobias Larsson

Vår revisionsberättelse har lämnats den dag
som framgår av våra digitala underskrifter

Martin Nääs
Auktoriserad revisor

Martin Lindén
Andre vice ordförande

Jan Greve
Skattmästare

Anders Roth

Ylva Lidén

Madeleine van der Veer

Emma Andersson Barkas

Anneli Carlsson
Förtroendevald revisor

Deltagare

NATURSKYDDSFÖRENINGEN 8020024280 Sverige

Påverkare

Ekonomi

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

2024-05-27 13:56:12 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: BEATRICE RINDEVALL

Datum

Beatrice Rindevall
Styrelseordförande
beatrice.rindevall@naturskyddsforeningen.se

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 92.34.4.118

Signerat med Svenskt BankID

2024-05-27 16:07:03 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: KARIN LEXÉN

Datum

Karin Léxen
Generalsekreterare / Secretary General
karin.lexen@naturskyddsforeningen.se

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 185.224.57.161

Signerat med Svenskt BankID

2024-05-29 17:25:38 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: LOTTA BENGTTSSON SILFVER

Datum

Lotta Silfver
lotta.silfver@naturskyddsforeningen.se

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 185.113.98.221

Signerat med Svenskt BankID

2024-05-29 16:30:47 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: Martin Lindén

Datum

Martin Linden
martin.linden@naturskyddsforeningen.se

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 83.185.41.188

Signerat med Svenskt BankID

2024-05-30 16:23:14 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: Jan Greve

Datum

Jan Greve
jan.greve@naturskyddsforeningen.se

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 81.231.13.230

LINDA BIRKEDAL Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-05-28 18:46:08 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: LINDA BIRKEDAL

Datum

Linda Birkedal
linda.birkedal@naturskyddsforeningen.se

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 188.150.36.84

LARS VASTE ANDERSSON Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-05-27 17:13:05 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: Lars-Vaste Anders Andersson

Datum

Lars Vaste Andersson
lars.vaste@naturskyddsforeningen.se

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 89.255.237.184

CARMEN BLANCO VALER Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-05-31 15:53:55 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: CARMEN BLANCO VALER

Datum

Carmen Blanco Valer
carmen.blanco.valer@naturskyddsforeningen.se

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 213.65.5.196

TONIE WICKMAN Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-05-29 09:45:06 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: Tonie Wickman

Datum

Tonie Wickman
tonie.wickman@naturskyddsforeningen.se

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 192.71.100.61

TOBIAS LARSSON Sver'ge

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: TOBIAS LARSSON

Tob'as Larsson
tob'as.larsson@naturskyddsforen'ngen.se

2024-05-29 20:10:24 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 94.234.112.84

ANDERS ROTH Sver'ge

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: ANDERS ROTH

Anders Roth
anders.roth@naturskyddsforen'ngen.se

2024-05-28 17:44:13 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 217.213.132.109

YLVA LIDÉN Sver'ge

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Ylva L'idén

Ylva L'idén
ylva.l'den@naturskyddsforen'ngen.se

2024-05-27 14:36:31 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 78.69.235.112

MADELEINE VAN DER VEER Sver'ge

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID:

Madele'ne van der Veer
madele'ne.van.der.veer@naturskyddsforen'ngen.se

2024-05-27 13:51:47 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 78.67.63.52

EMMA ANDERSSON BARKAS Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-05-29 07:01:27 UTC

Namn returnerat från Svenskt Bank D:

Datum

Emma Andersson Barkas
emma.andersson.barkas@naturskyddsforeningen.se

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 217.213.152.68

MARTIN NÄÄS Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-06-14 12:06:35 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID:

Datum

Martin Nääs
martin.naas@pwc.com

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 84.17.219.58

ANNEII CARLSSON Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-06-17 15:32:41 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: ANNELI CARLSSON

Datum

Anneii Carlsson

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 130.235.240.8

Revisionsberättelse

Revisionsberättelse

Till riksstämman i Svenska Naturskyddsföreningen, org.nr 802002-4280

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Svenska Naturskyddsföreningen för år 2023. Föreningens årsredovisning ingår på sidorna 11-30 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av föreningens finansiella ställning per den 31 december 2023 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*.

Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Övrig upplysning

Revisionen av årsredovisningen för räkenskapsåret 2022 har utförts av en annan revisor som lämnat en revisionsberättelse daterad 25 april 2023 med omodifierade uttalanden i Rapport om årsredovisningen.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidorna 1-10. Det är styrelsen som har ansvaret för den andra informationen.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Vi har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en förening inte längre kan fortsätta verksamheten.

- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens förvaltning för Svenska Naturskyddsföreningen för år 2023.

Vi tillstyrker att riksstämman beviljar styrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Styrelsens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förvaltningen.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot föreningen.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Svenska Naturskyddsföreningen, 802002-4280

Stockholm den dag som framgår av min elektroniska underskrift
Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Martin Nääs
Auktoriserad revisor

Deltagare

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2024-06-14 12:09:34 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID:

Datum

Martin Nääs

Auktoriserad revisor

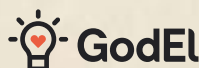
Leveranskanal: E-post

Naturskyddsföreningen

Stort tack!

Tack för ert stöd till Naturskyddsföreningens arbete under 2023.
Tillsammans har vi kraft att förändra.

24HR Malmö AB
5555 Media AB
AB Gevert Bergman Bygg & Co
Abu AB
Advokat Ståhl AB
Adwize Sverige AB
Alfvén & Didrikson AB
Alnarp Cleanwater Technology AB
Alpine Legends AB
Altitude Meetings AB
Alvins fond
Anders Nilsson Avfuktning AB
Aprendere Skolor AB
Arris AB
Art4m Design & Promotion AB
Arvid Nilsson Sverige AB
AWE Ekonomi AB
Bambuboden AB
Bees and Things AB
Bergendahls El Gruppen AB
Bikupa Datacenter AB

Breviks Entreprenad AB
Brunngård Group AB
BSharp AB
Bulls Graphics AB
Byte Labs AB
Capture Visualisation AB
Cervera AB
Changemaker Psychology
Christian Fors Ekonomitjänst AB
Collinder märksystem AB
Compete Now AB
Containerpoolen i Sverige AB
cTrap AB
Decatak AB
Dedicated Sweden AB
Dogger AB
Donald Davies & Partners AB
Easit AB
Edward Hotel
Ekoappen
Ekologen Miljöjuridik AB

Elithus i Stockholm AB
Elyn.se
EnergiEngagemang Sverige AB
Engineering Force Sweden AB
Enhager Visdom AB
Enkla Elbolaget
Enklare Ekonomi Sverige AB
Eolus Vind AB
Eroom Förvaltningsbolag
Eways AB
FaberExposize AB
Fahrmans Idé AB
Fasadglas AB
Finansfreak
Fiskars Sweden AB
Fjärrvärme Osby
Florea
Folkets Pops
Forstec Dental AB
Färgbygge
Gafs Kartong AB

Gear Shift AB
Get the Gallop AB
Global Product Compliance Europé AB
Glöd Vildmarkskök
Greenman AB
Grön Interiör/Edura AB
Gudrun Sjödén Design AB
Haman Support AB
Helena Grill Consulting AB
High Performance Systems AB
Hilding
Houdini Sportswear AB
ICA Maxi Stormarknad Västervik
ICA Sverige AB
Icebug
Icemakers Test AB
Ikaros
IKB Inneklimatbyrå AB
Influence AB
Inkasso AB Marginalen
Intro Inredning Örebro AB
Jareko Redovisning AB
Johan Proos Byggkonsult AB
Jordnära Miljökonsult AB
Jästbolaget Aktiebolag
KBT Sydost i Kalmar AB
Kjollerströms revision och ekonomi
Klax
Kompani Giraff
Kuehne+Nagel AB
Kvdbil - begagnade elbilar
Like ink AB
Likvidum AB
Liljewall Arkitekter AB
Limegrove
Lisa Anckarman AB
Ljungbergmanrell
Logic Consulting AB
Lotta Djossou Design
LotusEco
Lundbergs Möbler
Lunds Naprapatklirik
Lyons Trädvård AB
Made to Order AB
Martin Kjällman Software Consulting
Mattias Käll illustrations AB
Medisera Health

Mentra Block AB
Miljöfirman konsult Sverige AB
Mushin AB
Nationalparksresor
Naturlig Deo
Nelson Garden AB
Nordberg Watches
Nordresor
Norlin Olsson AB
Nääs Fabriker
OBK Sverige AB
Ola Bäckman Production AB
Olars Ulla AB
Olingo Consulting AB
Optimizee AB
Outback Abisko AB
Outnorth AB
Palgo AB
Pazzi
Petra Lundbergs stiftelse
Philip Blank AB
Pinnacle Sweden AB
PM & Vänner Restaurang AB
Pro4u AB
Probably Outside AB
Projektbyrå C. Hansson AB
Property Partner Nordic AB
PTS Askeroth Aktiebolag
RAFZ Kontorsmöbler
Reiver Signalkonsult & Förvaltning AB
Rio Göteborg
RS Elektroniktjänst AB
Rådmansö Bageributik AB
Safe Control Materialteknik i Göteborg AB
Sambla Group AB
Sandqvist Bags & Items AB
Scan Global Logistics AB
Schneede AB
Scoop Silver 925
Sellboss AB
SEO Design AB
Serendi AB
Shiplink
SignMax AB
Sisjöns Byggnads AB
Sjöliv Marinentreprenader AB
Skepparholmen Nacka

Skeppsbro Bageri AB
Skråmträsk sko
S skyltproduktion i Borås AB
Skånemark Exploatering AB
Skånemöllan AB
SOLc AB
SR Energy AB
Steffen Cykelservice
Stenungsundshem AB
Stiftelsen Nordens Ark
Stiftelsen Skansen
Stiftelsen Tekniska museet
Stiftelsen Östhammarshem
Stockholms Stadsnät AB
Studio Rå AB
Sustainable Business Partner
Scandinavia AB
Svenska Krämfabriken AB
Svenska kyrkans pensionskassa
Svenska Trädmästarna AB
SWEAB Elteknik Aktiebolag
Swedbank Robur Humanfonden
Swedish Orient Line
Sätilla of Sweden AB
Södra Ventilationsgruppen AB
Trana Psykologer AB
Trivselträdgårdar AB
Trädexperterna Biodiversitree AB
Trädgårdsakademien AB
Tunturi Sweden AB
U&W you&we Stockholm AB
Ubisoft
Upplandsstiftelsen
VafabMiljö kommunalförbund
Ventexpert i Örnköldsvik AB
Vildriket
Vinga of Sweden AB
Visima Solutions
Viximed AB
Witre
Zooma Agency AB
Åhléns AB
Örjan Hansson Läromedel AB
Översättare Valta AB

Vill ditt företag också vara med och bidra till arbetet för en hållbar framtid?

Gå in på naturskyddsforeningen.se/foretag eller maila foretag@naturskyddsforeningen.se

Naturskyddsföreningen
Verksamhetsberättelse & årsredovisning 2023

Produktion Naturskyddsföreningen
Redaktör/text Markus Håkansson
Projektledning Anki Bergström
Grafisk form BankerWessel
Korrekturläsning Rikard Ehnsjö
Papper Munken Lynx
Tryck Billes Göteborg 2024

ISBN 978-91-558-0272-1

Fotografer

Omslag Zdeněk Macháček/Unsplash
Sid 2 Sami Matias/Unsplash
Sid 4 Porträtt Johanna Sandahl och Karin Lexén. Foto: Jens Sølvberg
Sid 6 Nicholas Selman/Unsplash
sid 7 Våtmark *. Jielkká-Rijmagåbbå. Foto: Tor Lennart Tuorda,
Illustration: Erica Jacobson
Sid 8 Vindkraft foto: Getty Images
Sid 9 Vitrygg *. Sveriges fulaste parkeringsplats. Foto: Tobias Karlsson.
Sid 10 Daniel Tegeland/Unsplash

* Naturskyddsföreningens mediabank

